

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Τ.Ι. ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αρ. 40311/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

18 Ιουλίου 2019

Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική υπό τους όρους του άρθρου 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν τυπικές αλλαγές.

Στην υπόθεση Τ.Ι. και λοιποί κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα) συνεδρίασε σε τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση :

Ksenija Turk νιέ, *πρόεδρος,*

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Aleš Pejchal,

Pauliine Koskel ,

Tim Eicke,

J van Hievski,

Raffaele Sabat , *δικαστές,*

και με τη σύμπραξη του Abel Camp s, *Γραμματέα Τμήματος,*

Αφού διασκεύθηκε σε συμβούλιο στις 25 Ιουνίου 2019,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 40311/10) που ασκήθηκε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από τρεις Ρωσίδες υπηκόους, τις κ.κ. Τ.Ι. (« πρώτη προσφεύγουσα »), Τ.Α. (« δεύτερη προσφεύγουσα ») και V.Κ. (« τρίτη προσφεύγουσα »), οι οποίες προσέφυγαν στο Δικαστήριο στις 28 Ιουνίου 2010 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»). Στις 6 Σεπτεμβρίου 2016 η Αντιπρόεδρος του Τμήματος έκανε δεκτό το αίτημα των προσφευγουσών για μη κοινοποίηση της ταυτότητάς τους (άρθρο 47 § 4 του Κανονισμού του Δικαστηρίου).

2. Οι προσφεύγουσες εκπροσωπήθηκαν από το Ελληνικό Παρατηρητήριο του Ελσίνκι, μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση που εδρεύει στα Γλυκά Νερά (Αθήνα). Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τις πληρεξουσίες της, την κ. Σ. Χαριτάκη, Σύμβουλο και την κ. Σ. Παπαϊωάννου, Δικαστική Πληρεξουσία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η Ρωσική

Κυβέρνηση άσκησε το δικαίωμά της να παρέμβει (άρθρο 36 § 1 της Σύμβασης και άρθρο 44 § 1 α) του Κανονισμού του Δικαστηρίου).

3. Οι προσφεύγουσες επικαλούνται ειδικότερα παραβίαση των άρθρων 4, 6 και 13 της Σύμβασης.

4. Στις 6 Σεπτεμβρίου 2016, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Οι προσφεύγουσες έχουν γεννηθεί αντίστοιχα το 1979, το 1981 και το 1978.

6. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης όπως τα εκθέτουν οι διάδικοι συνοψίζονται ως εξής.

7. Σε διαφορετικές ημερομηνίες, ήτοι στις 19 Ιουνίου 2003 (όσον αφορά τη δεύτερη προσφεύγουσα), στις 25 Ιουλίου 2003 (όσον αφορά την τρίτη προσφεύγουσα) και στις 15 Οκτωβρίου 2003 (όσον αφορά την πρώτη προσφεύγουσα), υποβλήθηκαν αιτήσεις για έκδοση βίζας στο Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στη Μόσχα (« το Προξενείο »), στο όνομα των προσφευγουσών, από ρωσικά ταξιδιωτικά γραφεία. Μετά τη χορήγηση βίζας από τους υπαλλήλους του Προξενείου, οι προσφεύγουσες εισήλθαν στην Ελλάδα.

8. Κατά τους ισχυρισμούς των τελευταίων, υπάλληλοι του Προξενείου είχαν χρηματιστεί από τους ρώσους διακινητές και χορήγησαν βίζα προκειμένου αυτές να εισέλθουν στην Ελλάδα και να τύχουν σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

9. Στις 14 Νοεμβρίου και 21 Δεκεμβρίου 2003, οι προσφεύγουσες αναγνωρίστηκαν ως «θύματα εμπορίας ανθρώπων» σύμφωνα με τις διατάξεις της οικείας εθνικής νομοθεσίας.

10. Οι αρχές κίνησαν δύο ποινικές διαδικασίες κατά των προσώπων που εκμεταλλεύτηκαν απευθείας τις προσφεύγουσες καθώς και διαδικασίες σχετικά με τη χορήγηση βίζας.

A. Η ποινική διαδικασία όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά της εκμετάλλευσης της τρίτης προσφεύγουσας.

11. Στις 18 Σεπτεμβρίου 2003, η τρίτη προσφεύγουσα συνελήφθη για παραβίαση του Νόμου 2734/1999 περί εκδιδόμενων με αμοιβή προσώπων (πορνείας). Η προσφεύγουσα αυτή υποστηρίζει ότι κρατήθηκε υπό άσχημες συνθήκες και ότι οι αρχές δεν την ενημέρωσαν για την νομοθεσία περί προστασίας των θυμάτων της εμπορίας προσώπων πριν την έναρξη της κατά αυτής δικαστικής διαδικασίας. Προσθέτει ότι, κατά τη σύλληψή της, κάλεσε την προαγωγό της από το αστυνομικό όχημα, αλλά ότι οι αστυνομικοί δεν έκαναν καμία προσπάθεια για τον εντοπισμό της τελευταίας.

12. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2003, με την υπ' αρ. 46811/2003 απόφαση, το Πλημμελειοδικείο Θεσσαλονίκης καταδίκασε την τρίτη προσφεύγουσα σε ποινή φυλάκισης σαράντα ημερών με αναστολή και της επέβαλε χρηματικό πρόστιμο 200 ευρώ.

13. Κατά την Κυβέρνηση, η τρίτη προσφεύγουσα οδηγήθηκε στη Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας Θεσσαλονίκης μετά την κατ' αυτής δίκη. Πάντα κατά την Κυβέρνηση, κατά τις καταθέσεις που έδωσε ιδίως στις 19, 22 και 24 Σεπτεμβρίου 2003 ως μάρτυρας, η ενδιαφερομένη προέβη σε αποκαλύψεις, ενώπιον των αστυνομικών, σχετικά με το δίκτυο πορνείας, και δήλωσε ότι είχε εξαναγκαστεί να εκδίδεται από τους Ν.Σ., Φ.Π. και Ε.Μ., και ανέφερε την κατοικία των προσώπων αυτών.

14. Πάντα κατά την Κυβέρνηση, σύμφωνα με το άρθρο 12 του Νόμου 3064/2002 σε συνδυασμό με το Προεδρικό Διάταγμα 233/2003, η τρίτη προσφεύγουσα τέθηκε αμέσως υπό καθεστώς προστασίας.

15. Στις 23 Σεπτεμβρίου 2003, μετά από επιχείρηση της Αστυνομίας, συνελήφθησαν οι Ν.Σ., Φ.Π. και Ε.Μ.

16. Στις 23 Οκτωβρίου 2003, κινήθηκε ποινική δίωξη κατά των τριών αυτών προσώπων, ιδίως για εγκληματική οργάνωση, σωματεμπορία και μαστροπεία.

17. Στις 14 Νοεμβρίου 2003, κατ' εφαρμογή της διάταξης 1/2003 του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης, ανεστάλη η εκτέλεση της απόφασης που

διέτασσε την απέλαση της τρίτης προσφεύγουσας έως την έκδοση τελεσίδικης απόφασης κατά των Ν.Σ., Φ.Π. και Ε.Μ. Κατ' εφαρμογή της ίδιας διάταξης, χορηγήθηκε άδεια διαμονής στην ενδιαφερομένη.

18. Την 1^η Δεκεμβρίου 2003, η τρίτη προσφεύγουσα μεταφέρθηκε σε έναν ξενώνα.

19. Στις 2 Δεκεμβρίου 2003, ο Ανακριτής Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης διέταξε την προσωρινή κράτηση των Ν.Σ. και Φ.Π. (εντάλματα υπ' αρ. 19/2003 και 20/2003). Ως προς τον Ε.Μ., με την διάταξη αρ. 68/2003 του Ανακριτή, του επιβλήθηκαν περιοριστικοί όροι να παρουσιάζεται στο Αστυνομικό Τμήμα του τόπου διαμονής του και απαγόρευση εξόδου από τη χώρα.

20. Στις 15 Δεκεμβρίου 2003, με το τέλος της κύριας ανάκρισης, η υπόθεση παραπέμφθηκε στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Ο τελευταίος διέταξε την παραπομπή των Ν.Σ., Φ.Π. και Ε.Μ. σε δίκη.

21. Στις 10 Φεβρουαρίου 2004, το Τμήμα της Ιντερπόλ της Ελληνικής Αστυνομίας ενημέρωσε τη Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας Αττικής ότι το κεντρικό γραφείο της Ιντερπόλ στη Ρωσία τους έστειλε πληροφορίες για το ταξιδιωτικό γραφείο « G », το οποίο εμπλεκόταν σε δραστηριότητες πορνείας. Προσέθετε ότι η ρωσική αστυνομία διεξήγαγε έρευνα.

22. Στις 8 Απριλίου 2004, με το υπ' αρ. 457/2004 βούλευμα, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης επικύρωσε την παραπομπή σε δίκη των Ν.Σ., Φ.Π. και Ε.Μ. ενώπιον του Κακούργοδικείου Σερρών (« το Κακούργοδικείο »). Με την ίδια διάταξη η προσωρινή κράτηση των Ν.Σ. και Φ.Π. αντικαταστάθηκε από περιοριστικούς όρους.

23. Η εκδίκαση της υπόθεσης, η οποία αρχικά είχε οριστεί στις 19 Ιανουαρίου 2005, αναβλήθηκε, αφενός, προκειμένου να συνεκδικασθεί με άλλες υποθέσεις κατά των ιδίων κατηγορουμένων που αφορούσαν δύο άλλες γυναίκες που εξαναγκάστηκαν σε πορνεία, και αφετέρου προκειμένου να κληθεί ως μάρτυρας η τρίτη προσφεύγουσα.

24. Η ακροαματική διαδικασία έγινε στο Κακούργοδικείο από τις 16 Σεπτεμβρίου ως τις 20 Οκτωβρίου 2005. Η τρίτη προσφεύγουσα εξέφρασε την επιθυμία της να παρασταθεί ως πολιτικώς ενάγουσα. Η ενδιαφερομένη καθώς και

οι αστυνομικοί της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης εξετάστηκαν ως μάρτυρες.

25. Στις 20 Οκτωβρίου 2005, το Κακουργοδικείο καταδίκασε τους Φ.Π. και Ν.Σ. για τις κατηγορίες εγκληματικής οργάνωσης, σωματεμπορίας, απαγωγής και μαστροπείας εις βάρος τριών θυμάτων, μεταξύ των οποίων και η τρίτη προσφεύγουσα (αποφάσεις υπ'αρ. 37-46/2005). Στους Φ.Π. και Ν.Σ. επιβλήθηκε ποινή κάθειρξης δεκαέξι ετών και εννέα μηνών και πρόστιμο 90 000 ευρώ· όσον αφορά τον Ε.Μ., καταδικάστηκε για σωματεμπορία, συμμετοχή σε μαστροπεία και απαγωγή και του επιβλήθηκε ποινή κάθειρξης δεκατεσσάρων ετών και έξι μηνών και πρόστιμο 80 000 ευρώ. Οι κατηγορούμενοι καταδικάστηκαν επίσης να καταβάλουν το ποσό των 30 ευρώ στην τρίτη προσφεύγουσα. Το Κακουργοδικείο διέταξε την αναστολή των ποινών υπό τον όρο της καταβολής εγγύησης από τους κατηγορουμένους.

26. Την ίδια ημέρα, οι κατηγορούμενοι άσκησαν έφεση.

27. Η ενώπιον του Εφετείου Κακουργημάτων Θεσσαλονίκης ακροαματική διαδικασία (« Εφετείο Θεσσαλονίκης») αναβλήθηκε τρεις φορές, στις 7 Απριλίου 2008 (αποχή των δικηγόρων), στις 14 Μαΐου 2010 (ασθένεια ενός κατηγορουμένου και κώλυμα του δικηγόρου υπεράσπισης) και στις 11 Φεβρουαρίου 2011 (αποχή των δικηγόρων).

28. Στις 6 Ιουνίου 2011, το Εφετείο Θεσσαλονίκης αποφάνθηκε επί της προσφυγής των κατηγορουμένων (αποφάσεις υπ' αρ. 209-212/2011). Καταδίκασε τους Φ.Π. και Ν.Σ. σε ποινή φυλάκισης πέντε ετών και δέκα μηνών χωρίς αναστολή έκαστον, για εγκληματική οργάνωση, μαστροπεία και σωματεμπορία εις βάρος των τριών θυμάτων. Κατέληξε σε αυτό αφού αναγνώρισε στους Φ.Π. και Ν.Σ. την ελαφρυντική περίπτωση του άρθρου 84 § 2 ε) του Ποινικού Κώδικα (καλή συμπεριφορά του δράστη του αδικήματος για σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την πράξη του), και στη συνέχεια έλαβε υπόψη τη βαρύτητα των αξιόποινων πράξεων και την προσωπικότητα των κατηγορουμένων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 79 ΠΚ κριτήρια, καθώς στην υπό κρίση υπόθεση ετίθετο ζήτημα συγχώνευσης ποινών (άρθρο 94 ΠΚ). Το αίτημα των κατηγορουμένων για μετατροπή των ποινών τους σε χρηματικές ποινές

απορρίφθηκε. Επίσης, το Εφετείο αθώωσε όλους τους κατηγορούμενους από την κατηγορία της απαγωγής. Αθώωσε επίσης τον Ε.Μ. για την κατηγορία της σωματεμπορίας, και έπαυσε την κατ' αυτού ποινική δίωξη όσον αφορά το αδίκημα της διευκόλυνσης αλλότριας ακολασίας. Η τρίτη προσφεύγουσα δεν παραστάθηκε στην ακροαματική διαδικασία. Το Εφετείο διαπίστωσε ότι το ζήτημα της παράστασης ως πολιτικής αγωγής έπρεπε να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως και καταδίκασε τους κατηγορούμενους να καταβάλουν 30 ευρώ στην ενδιαφερομένη.

29. Η τρίτη προσφεύγουσα δηλώνει ότι, καίτοι κλήθηκε να παρουσιαστεί ενώπιον του Εφετείου, αποφάσισε να μην παραστεί λόγω της οδύνης που ένιωσε κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Κακουργοδικείου, λόγω του ότι οι κατηγορούμενοι έτυχαν αναστολής εκτέλεσης των ποινών τους και λόγω της υπερβολικής καθυστέρησης που προηγήθηκε της δευτεροβάθμιας διαδικασίας.

30. Από τον φάκελο προκύπτει ότι στην εν λόγω προσφεύγουσα είχε χορηγηθεί άδεια διαμονής με ισχύ τουλάχιστον έως τις 12 Μαΐου 2017.

Β. Οι σχετικές με τις πράξεις εκμετάλλευσης των δύο πρώτων προσφευγουσών ποινικές διαδικασίες

31. Στις 12 Δεκεμβρίου 2003, οι δύο πρώτες προσφεύγουσες παρουσιάστηκαν στη Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Ερμούπολης (Σύρος). Κατήγγειλαν ότι ήταν θύματα σωματεμπορίας από μια επ' ονόματι Ν.Μ. και τους συνεταιίρους της, οι οποίοι, κατά τις προσφεύγουσες, τις εξανάγκαζαν να εργάζονται χωρίς να πληρώνονται και ιδίως να επιδίδονται σε «ιδιωτικούς χορούς», σε στριπ τίζ και να παροτρύνουν τους πελάτες σε κατανάλωση σε διάφορα μπαρ στην Αθήνα και τη Σύρο. Η Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας της Ερμούπολης ενημέρωσε τον Εισαγγελέα πρωτοδικών Σύρου, ο οποίος διέταξε προκαταρκτική εξέταση στις 16 Δεκεμβρίου 2003.

32. Στις 22 Δεκεμβρίου 2003, οι δύο πρώτες προσφεύγουσες αναγνωρίστηκαν ως «θύματα σωματεμπορίας», σύμφωνα με τις διατάξεις της οικείας εθνικής νομοθεσίας. Η εκτέλεση των αποφάσεων που διέτασαν την απέλασή τους ανεστάλη έως την έκδοση τελεσίδικης απόφαση κατά των φερόμενων ως

δραστών των πράξεων σωματεμπορίας. Κατά την Κυβέρνηση οι προαναφερθείσες προσφεύγουσες μεταφέρθηκαν στη Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αθηνών και εν συνεχεία σε έναν ξενώνα. Οι εν λόγω προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι έλαβαν νομική και ψυχολογική υποστήριξη και ότι μεταφέρθηκαν σε ξενώνα. Επίσης, λένε ότι δεν τους προσφέρθηκαν οι κατάλληλες υπηρεσίες διερμηνείας κατά την διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας.

33. Σε διαφορετικές ημερομηνίες (στις 12 και 18 Δεκεμβρίου 2003, την 1^η Ιουνίου και τις 13 Νοεμβρίου 2004 και στις 11 Απριλίου 2005), οι δύο πρώτες προσφεύγουσες κατέθεσαν ως μάρτυρες. Κατονόμασαν τους Ν.Μ., Α.Α. και Π.Φ. ως δράστες των πράξεων.

34. Στις 19 Ιανουαρίου 2004, η Διεύθυνση Ασφάλειας της Ερμούπολης έστειλε στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Σύρου τα στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της ανάκρισης. Από το έγγραφο αυτό προκύπτει ότι τον Δεκέμβριο του 2003 οι εν λόγω προσφεύγουσες είχαν αναφέρει ότι ήταν έγκλειστες σε ένα μέρος στην Αθήνα για το οποίο ανέφεραν ότι ήταν η κατοικία του Ν.Μ.

35. Στις 9 Μαρτίου 2004, ο προαναφερθείς Εισαγγελέας ζήτησε από τη Διεύθυνση Ασφάλειας Ερμούπολης να εξετάσει ως μάρτυρες τις δύο πρώτες προσφεύγουσες. Ανέφερε επίσης ότι τα στοιχεία κάποιου επ' ονόματι Γ., στον οποίο είχε αναφερθεί η πρώτη προσφεύγουσα στην κατάθεσή της της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2003, έπρεπε να διευκρινιστούν, και ότι τόσο ο Γ. όσο και οι Ν.Τ. και Δ.Μ. έπρεπε να εξεταστούν ως μάρτυρες. Ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών Σύρου ανέφερε επίσης ότι η υπόθεση έπρεπε εν συνεχεία να παραπεμφθεί στη Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αθηνών προκειμένου να συλλεχθούν τα προσωπικά στοιχεία των ιδιοκτητών των επιχειρήσεων και να κληθούν αυτοί οι τελευταίοι καθώς και η Ν.Μ. να εξεταστούν ως μάρτυρες.

36. Στις 8 Νοεμβρίου 2004, ο πάροχος κινητής τηλεφωνίας της Ν.Μ. πληροφόρησε τη Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αθηνών για την διεύθυνση που είχε αυτή δηλώσει στη Νέα Σμύρνη.

37. Στις 11 Απριλίου 2005, αφού προέβη σε ανακριτικές πράξεις, και ιδίως αφού εξέτασε ως μάρτυρες της δύο πρώτες προσφεύγουσες, καθώς και τους Γ.Α. και Δ.Μ., ιδιοκτήτες των μπαρ όπου εργαζόντουσαν οι ενδιαφερόμενες, η

Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας Αττικής παρέπεμψε την υπόθεση στο Πρωτοδικείο Σύρου αναφέροντας μεταξύ άλλων ότι η Νομαρχία Αθηνών διενεργούσε έρευνες σχετικά με τις άδειες διαμονής και εργασίας της Ν.Μ.

38. Στις 29 Ιουνίου 2005, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών Σύρου παρέπεμψε την υπόθεση στο Πλημμελειοδικείο Αθηνών καθώς τα βαρύτερα αδικήματα φέρονταν να έχουν τελεστεί στην πόλη αυτή.

39. Στις 10 Δεκεμβρίου 2005, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αθηνών διέταξε την εξέταση των υπόπτων Ν.Μ., Α.Α. και Π.Φ.

40. Στις 4 Ιουλίου 2006, η Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής ζήτησε από τη Νομαρχία Αττικής να της χορηγήσει συμπληρωματικές πληροφορίες όσον αφορά την άδεια διαμονής της Ν.Μ.

41. Στις 6 Ιουλίου 2006, η Νομαρχία Αθηνών χορήγησε τις αιτούμενες πληροφορίες.

42. Στις 27 Ιουλίου 2006, ένας αστυνομικός της Διεύθυνσης Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής βεβαίωσε ότι διαπίστωσε ότι οι ύποπτοι Ν.Μ. και Π.Φ., τους οποίους είχε αναζητήσει, όπως του είχε ζητηθεί, στις αντίστοιχες διευθύνσεις τους, δεν κατοικούσαν πλέον εκεί.

43. Νωρίτερα, στις 21 Ιουλίου 2006, ο Α.Α. είχε παρουσιαστεί ενώπιον της προαναφερθείσας Διεύθυνσης προκειμένου να εξεταστεί χωρίς να δώσει όρκο.

44. Την 1^η Αυγούστου 2006, υπέβαλε εγγράφως διευκρινίσεις στην εν λόγω Διεύθυνση.

45. Στις 11 Αυγούστου 2006, η Διεύθυνση Ασφάλειας Αθηνών παρέπεμψε την υπόθεση στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών και τον ενημέρωσε, μεταξύ άλλων, για το ότι οι Ν.Μ. και Π.Φ. δεν είχαν ανευρεθεί στις διευθύνσεις τους.

46. Σε ημερομηνία που δεν είναι με ακρίβεια γνωστή, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών κίνησε ποινική δίωξη κατά των Ν.Μ., Γ.Α., Δ.Μ., Π.Φ. και Α.Α. για εγκληματική οργάνωση, σωματεμπορία, πλαστογραφία μετά χρήσης εκβίαση, απαγωγή και οπλοφορία. Διαβίβασε τη δικογραφία στον αρμόδιο ανακριτή για τη διενέργεια κύριας ανάκρισης.

47. Στις 27 Δεκεμβρίου 2007, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών διέταξε τον διαχωρισμό των δικογραφιών που φορούσαν πλημμελήματα (ιδίως τα

αδικήματα της πλαστογραφία μετά χρήσης, της εκβίασης, απαγωγής, απόπειρας βιαιοπραγιών, πλαστογραφίας πιστοποιητικών και οπλοφορίας) (Βούλευμα αρ. 3765/2007). Ανέφερε ότι ο διαχωρισμός των δικογραφιών ήταν απαραίτητος καθώς τα πραγματικά περιστατικά που αφορούσαν τα πλημμελήματα κινδύνευαν να υποπέσουν σε παραγραφή.

48. Στις 27 Φεβρουαρίου 2008, ο Πταισματοδίκης Αθηνών ζήτησε από το Αστυνομικό Τμήμα του Νέου Κόσμου να γνωστοποιήσει στην Ν.Μ. ότι έπρεπε να παρουσιαστεί ενώπιόν του στις 29 Φεβρουαρίου 2008 προκειμένου να απολογηθεί για τις αξιόποινες πράξεις.

49. Λίγο αργότερα (στις 27 και 29 Φεβρουαρίου 2008), δύο Αστυνομικοί, που υπάγονταν ο ένας στο Αστυνομικό Τμήμα Νέας Σμύρνης και ο άλλος στο Αστυνομικό Τμήμα Νέου Κόσμου, βεβαίωσαν ότι, μετά από έλεγχο που διενήργησαν, διαπιστώθηκε ότι η Ν.Μ. ήταν «άγνωστη» στις δύο διευθύνσεις που είχαν στη διάθεσή τους οι Αστυνομικές Αρχές.

50. Στις 30 Απριλίου 2008, η αρμόδια Ανακρίτρια επέβαλε στον Α.Α. προληπτικώς περιοριστικούς όρους, ήτοι να παρουσιάζεται στο Αστυνομικό Τμήμα του τόπου διαμονής του και του απαγόρευσε την έξοδο από τη χώρα (Διάταξη υπ' αρ. 32/2008).

51. Στις 9 Μαΐου 2008, ο αρμόδιος Ανακριτής διέταξε τη σύλληψη της Ν.Μ. (Διάταξη αρ. 25/2008).

52. Στις 5 Ιουνίου 2008, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών επικύρωσε τους επιβληθέντες στον Α.Α. περιοριστικούς όρους (Βούλευμα αρ. 1877/2008).

53. Στις 19 και 20 Ιουνίου 2008, η δεύτερη προσφεύγουσα αναγνώρισε τον Α.Α. ως συνεργό του Π.Φ. και γνωστοποίησε την πρόθεσή της να παραστεί ως πολιτικώς ενάγουσα.

54. Στις 17 Νοεμβρίου 2008, η αρμόδια Ανακρίτρια επέβαλε στον Π.Φ. περιοριστικούς όρους να παρουσιάζεται στο Αστυνομικό Τμήμα του τόπου διαμονής του και απαγόρευση εξόδου από τη χώρα (Διάταξη αρ. 59/2008).

55. Στις 10 Ιουλίου 2009, με το υπ' αρ. 1341/2009 βούλευμα, το Συμβούλιο Εφετών παρέπεμψε τους Ν.Μ., Π.Φ. και Α.Α. σε δίκη ιδίως για τα εγκλήματα σύστασης εγκληματικής οργάνωσης και σωματεμπορίας. Με το ίδιο βούλευμα

απορρίφθηκε το αίτημα του Α.Α. για άρση του μέτρου απαγόρευσης εξόδου από τη χώρα. Οι (προληπτικοί) περιοριστικοί όροι που επιβλήθηκαν στους Α.Α. και Π.Φ. με τις διατάξεις 32/2008 και 59/2008 και το ένταλμα σύλληψης κατά της Ν.Μ. διατηρήθηκαν.

56. Κατά την Κυβέρνηση, οι αρμόδιες αρχές αναζήτησαν τους κατηγορούμενους για να τους επιδοθεί το υπ' αρ. 1341/2009 βούλευμα.

Όσον αφορά την Ν.Μ., η επίδοση του βουλεύματος έγινε σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται για τα άτομα αγνώστου διαμονής.

57. Στις 20 Οκτωβρίου 2009, με την υπ' αρ. 295/09 διάταξη, η Εισαγγελέας Εφετών Αθηνών, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιον του δικαστηρίου αυτού διαδικασία κατά της Ν.Μ., λόγω του ότι η κατηγορούμενη δεν είχε ανευρεθεί.

58. Μετά από τέσσερις αναβολές, η σχετική με τα πλημμελήματα δίκη (ιδίως για πλαστογραφία μετά χρήσης, εκβίαση, απαγωγή, απόπειρα βιαιοπραγιών, πλαστογραφία πιστοποιητικών και οπλοφορία) διεξήχθη στις 16 Μαρτίου 2010 ενώπιον του Πλημμελειοδικείου Αθηνών. Η δεύτερη προσφεύγουσα εξέφρασε την πρόθεσή της να παραστεί ως πολιτικός ενάγουσα. Ζήτησε το ποσό των 44 ευρώ ως αποζημίωση.

59. Στις 19 Μαρτίου 2010, το Πλημμελειοδικείο Αθηνών καταδίκασε την Ν.Μ. σε ποινή φυλάκισης δύο ετών και επτά μηνών, ιδίως για πλαστογραφία μετα χρήσης, πλαστογραφία πιστοποιητικών και απαγωγή, και καταδίκασε τον Π.Φ. σε ποινή φυλάκισης τριών ετών και επτά μηνών για πλαστογραφία μετά χρήσης, πλαστογραφία πιστοποιητικών, εκβίαση, απόπειρα βιαιοπραγιών και οπλοφορία (αποφ. αρ. 25018-26603/2010). Οι ποινές που επιβλήθηκαν, χωρίς αναστολή, μπορούσαν να μετατραπούν σε χρηματικές έναντι των 10 ευρώ ανά ημέρα κράτησης. Το Δικαστήριο αθώωσε τους Α.Α. και Γ.Α., και κήρυξε απαράδεκτη τη συζήτηση ως προς τον Δ.Μ. Καταδίκασε επίσης τους Ν.Μ. και Π.Φ. να καταβάλουν το ποσό των 44 ευρώ στη δεύτερη προσφεύγουσα.

60. Στις 28 Ιουνίου 2012, ο Εισαγγελέας Εφετών διέταξε με τη σειρά του τη σύλληψη της Ν.Μ.

61. Στις 27 Μαρτίου 2013, διεξήχθη η δίκη κατά των Π.Φ. και Α.Α. για τα κακούργηματα της εγκληματικής οργάνωσης και σωματεμπορίας ενώπιον του

Εφετείου Κακουργημάτων Αθηνών. Η δεύτερη προσφεύγουσα κατέθεσε ως μάρτυρας. Το Εφετείο κακουργημάτων Αθηνών αθώωσε τους Π.Φ. και Α.Α. (αποφ. Αρ. 1700/2013).

62. Από τον φάκελλο προκύπτει ότι στη δεύτερη προσφεύγουσα είχε χορηγηθεί άδεια διαμονής με ισχύ έως τις 31 Μαΐου 2017 σύμφωνα με τις διατάξεις του εθνικού δικαίου που προβλέπει προστασία για τα θύματα της σωματεμπορίας. Προκύπτει επίσης ότι στην πρώτη προσφεύγουσα είχε χορηγηθεί άδεια διαμονής του ίδιου τύπου έως ότου απέκτησε, το 2010, άδεια διαμονής ως σύζυγος Έλληνα πολίτη.

Γ. Οι σχετικές με την χορήγηση από το προξενείο θεώρησης (βίζας) στις προσφεύγουσες διαδικασίες

63. Στις 16 Μαρτίου 2005, εκπρόσωπος του Ελληνικού Παρατηρητηρίου του Ελσίνκι και οι προσφεύγουσες υπέβαλαν αίτηση στο Προξενείο προκειμένου να λάβουν αντίγραφα των εγγράφων που επέτρεψαν τη χορήγηση θεώρησης (visa) στις ενδιαφερόμενες.

64. Στις 14 Απριλίου 2005, το Προξενείο έστειλε τα αιτούμενα αντίγραφα στις προσφεύγουσες.

65. Στις 26 Μαΐου 2005, το Ελληνικό Παρατηρητήριο του Ελσίνκι γνωστοποίησε τα έγγραφα αυτά στην Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών που είναι αρμόδια για τη σωματεμπορία. Από τις πληροφορίες που γνωστοποιήθηκαν στον εν λόγω Εισαγγελέα κατά τη διαβίβαση των εγγράφων αυτών προκύπτει ότι, κατά τις προσφεύγουσες, τα εν λόγω έγγραφα περιείχαν ψευδείς ενδείξεις και πραγματικά περιστατικά και στοιχεία για τα οποία αυτές δεν είχαν γνώση: μεταξύ άλλων οι ενδιαφερόμενες υποστήριζαν ότι δεν ήξεραν τα ταξιδιωτικά πρακτορεία και τα ξενοδοχεία που αναφέρονταν στις αιτήσεις χορήγησης θεώρησης (visa) που είχαν γίνει στο όνομά τους, και ανέφεραν ότι τα εν λόγω έγγραφα ανέφεραν ψευδείς μισθούς και επαγγέλματα και δεν έφεραν την υπογραφή τους. Προκύπτει επίσης ότι υπάλληλοι του προξενείου και των εμπλεκόμενων εταιρειών κατηγορήθηκαν από τις προσφεύγουσες ότι διευκόλυναν τη μεταφορά τους στην Ελλάδα. Ο Εισαγγελέας δεν διέταξε καμία έρευνα μετά τις καταγγελίες αυτές.

66. Στις 17 Ιανουαρίου 2006, το Ελληνικό Παρατηρητήριο του Ελσίνκι ζήτησε από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να διατάξει ανάκριση σχετικά με τα επίμαχα περιστατικά. Στην αίτησή του ανέφερε ότι, τα διαβήματά του ενώπιον της αρμόδιας για σωματεμπορία Εισαγγελέως Πλημμελειοδικών δεν είχαν αποτέλεσμα.

67. Στις 27 Ιανουαρίου 2006, μετά από τη δημοσίευση στον ελληνικό τύπο άρθρων σχετικά με την παράνομη χορήγηση βίζας, το Υπουργείο Εξωτερικών εξέδωσε δελτίου τύπου στο οποίο ο εκπρόσωπος τύπου του Υπουργείου δήλωνε ότι το Υπουργείο δεν είχε λάβει καμία αναφορά και ότι είχε την πρόθεση, μόλις λάβει πληροφορίες σχετικά με το θέμα αυτό, να διενεργήσει έρευνα σχετικά με την υπόθεση.

68. Το Ελληνικό Παρατηρητήριο του Ελσίνκι απάντησε με ανακοίνωση τύπου της 29^{ης} Ιανουαρίου 2006. Ανέφερε μεταξύ άλλων ότι είχε ενημερώσει το Υπουργείο Εξωτερικών ήδη από το 2004 για την φερόμενη ως παράνομη χορήγηση βίζας στις προσφεύγουσες. Προσέθετε ότι το Υπουργείο του είχε συστήσει να απευθυνθεί στον Εισαγγελέα στέλνοντας τους τις οικείες πληροφορίες λόγω του ότι μια «Ενορκη Διοικητική Εξέταση» θα αργούσε πολύ.

69. Στις 14 Φεβρουαρίου 2006, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου ζήτησε από τον Προϊστάμενο της Εισαγγελίας του Πρωτοδικείου Αθηνών να διενεργήσει κατεπειγόντως προκαταρκτική εξέταση.

70. Στις 11 Απριλίου 2006, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αθηνών ζήτησε από τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό να διενεργήσει προκαταρκτική εξέταση.

71. Στις 8 Μαΐου 2006, ο εκπρόσωπος του Ελληνικού Παρατηρητηρίου του Ελσίνκι υπέβαλε υπόμνημα σχετικά με την επίμαχη υπόθεση.

72. Στις 16 Μαΐου 2006, οι προσφεύγουσες κατέθεσαν, μέσω του δικηγόρου τους, αιτήσεις παράστασης ως πολιτικής αγωγής. Οι αιτήσεις αυτές, που περιείχαν εξάλλου αναλυτικά στοιχεία για τα επίμαχα περιστατικά, ανέφεραν ως διεύθυνση των προσφευγουσών την «οδό Κωνσταντινουπόλεως 82, Αθήνα». Στις αιτήσεις αυτές, οι ενδιαφερόμενες ανέφεραν ότι, σε περίπτωση που ο Εισαγγελέας κατέληγε, στην πρότασή του, ότι δεν υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις που να δικαιολογούν την παραπομπή σε δίκη των φερόμενων ως δραστών των

επίμαχων πράξεων, επιθυμούσαν, σύμφωνα με το άρθρο 308 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, να τους επιδοθεί η εν λόγω πρόταση.

73. Στις 7 Ιουνίου 2006, το Υπουργείο Εξωτερικών διενήργησε «Ένορκη Διοικητική Εξέταση» (ΕΔΕ) προκειμένου να διευκρινιστεί εάν οι υπάλληλοι του Προξενείου είχαν διαπράξει πειθαρχικά παραπτώματα κατά την χορήγηση της βίζας των προσφευγουσών. Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι δεν ενημερώθηκαν για την ΕΔΕ αυτή παρά μόνον το 2010.

74. Στις 21 Ιουνίου 2006, περατώθηκε η ΕΔΕ και η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο. Ειδικότερα διαπιστώθηκε ότι η διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων των προσφευγουσών για χορήγηση βίζας είχε γίνει σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπει η οικεία νομοθεσία και ότι δεν προέκυψε καμία ευθύνη των υπαλλήλων του Προξενείου από τα έγγραφα ή τις μαρτυρικές καταθέσεις. Ειδικότερα, επισημάνθηκε ότι κατά τη χορήγηση της βίζας δεν ήταν υποχρεωτική η παρουσία του αιτούντος τη βίζα και ότι το Προξενείο είχε υπερβολικό φόρτο εργασίας εκείνο το διάστημα.

75. Στις 18 Ιουλίου 2006, η ποινική υπόθεση ανατέθηκε στην Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών.

76. Στις 6 Οκτωβρίου 2006, η εν λόγω Εισαγγελέας παρέπεμψε την υπόθεση με τις προτάσεις της επ' αυτής, στον προϊστάμενο της Εισαγγελίας Πλημμελειοδικών Αθηνών. Έκρινε ότι έρευνα έπρεπε να προσδιορίσει, μεταξύ άλλων, εάν είχαν διαπραχθεί, μεταξύ άλλων, τα αδικήματα της εγκληματικής οργάνωσης, σωματεμπορίας με συνέργεια, πλαστογραφίας μετά χρήσης και απιστίας σχετικά με την υπηρεσία. Αφού προέβη σε μια περίληψη των ισχυρισμών των προσφευγουσών καθώς και των καταθέσεων των υπαλλήλων του προξενείου, ανέφερε ότι προξενούσε έκπληξη το γεγονός ότι οι εν λόγω υπάλληλοι δεν προέβησαν σε κανέναν έλεγχο πριν τη χορήγηση των επίμαχων θεωρήσεων (βίζα) και δεν παρατήρησαν ότι υπήρχαν διαφορές μεταξύ των αιτήσεων για χορήγηση θεώρησης (βίζας) και των διαβατηρίων όσον αφορά τα αντίστοιχα μητρώνα των προσφευγουσών. Συναφώς, προσέθετε, ότι ήταν ωστόσο «γνωστό – πολύ περισσότερο προσωπικά [στους υπαλλήλους αυτούς] – για ποιον σκοπό οι αλλοδαπές, ρωσικής υπηκοότητας, ταξιδεύανε στην Ελλάδα,

δεδομένου ότι, για κάθε θεώρηση (βίζα), ζητούνταν το ποσό των 1 000 ευρώ ή ποσό 1 000 έως 2 000 δολλαρίων από τις ενδιαφερόμενες ». Τέλος υπογράμμισε τη βαρύτητα των πράξεων και ζήτησε να της επιτραπεί να χειριστεί την υπόθεση, παρόλο που επρόκειτο για κακουργήματα και όχι για πλημμελήματα.

77. Στις 30 Οκτωβρίου 2006, η Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αθηνών παρέπεμψε τη δικογραφία της υπόθεσης στην Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας Αττικής προκειμένου να διενεργηθεί συμπληρωματική προκαταρκτική εξέταση. Ειδικότερα ζήτησε να διευρυνθεί το πεδίο της έρευνας και αυτό προκειμένου να ανευρεθούν παρόμοιες περιπτώσεις που αφορούσαν Ρωσίδες υπηκόους που συνελήφθησαν κατά τα έτη 2001 έως 2004 - και να εξεταστούν ως μάρτυρες, να της κοινοποιηθούν αντίγραφα των θεωρήσεων (βίζα) που χορηγήθηκαν την ίδια περίοδο, να εξεταστούν οι ιδιοκτήτες των εμπλεκόμενων ξενοδοχείων και τουριστικών γραφείων και να εξεταστούν οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εξωτερικών στην Αθήνα.

78. Στις 2 Δεκεμβρίου 2006, το Ελληνικό Παρατηρητήριο του Ελσίνκι υπέβαλε στον Προϊστάμενο της Εισαγγελίας Πλημμελειοδικών Αθηνών στοιχεία σχετικά με άλλες περιπτώσεις ατόμων θυμάτων σωματεμπορίας για τα οποία το Προξενείο είχε χορηγήσει βίζα.

79. Στις 25 Μαΐου 2009, μετά την περάτωση της έρευνας στον βαθμό της αρμοδιότητας της, η Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας Αττικής παρέπεμψε την υπόθεση στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών επισυνάπτοντας τα στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά την εν λόγω έρευνα.

80. Στις 4 Δεκεμβρίου 2009, η προκαταρκτική εξέταση περατώθηκε με την διάταξη αρ. ΕΓ 87 - 09/190/50Δ/4-12-2009 του Εισαγγελέως Πλημμελειοδικών Αθηνών (άρθρο 47 ΚΠΔ). Πρώτον, ο Εισαγγελέας επισήμανε ότι, δεδομένου ότι οι θεωρήσεις (βίζες) χορηγήθηκαν πριν τον Νοέμβριο του 2003, τα σχετικά με την πλαστογραφία εγγράφων και χρήση αυτών αδικήματα, που ήταν πλημμελήματα, είχαν παραγραφεί. Δεύτερον, διαπίστωσε ότι δεν υπήρχαν επαρκείς αποδείξεις ενοχής όσον αφορά το αδίκημα της απιστίας σχετικά με την υπηρεσία, που υποτίθεται ότι είχαν διαπράξει οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εξωτερικών λόγω της μη διεξαγωγής, από αυτούς, [Ενορκης] Διοικητικής

Εξέτασης. Τρίτον, όσον αφορά την υπόλοιπη υπόθεση, ήτοι τα αδικήματα της εγκληματικής οργάνωσης και της σωματεμπορίας, έκρινε ότι υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις όσον αφορά τη διάπραξη των εν λόγω αδικημάτων και ζήτησε να διεξαχθεί κύρια ανάκριση. Η διάταξη αυτή επιδόθηκε στις προσφεύγουσες στις 30 Δεκεμβρίου 2009.

81. Στις 18 Μαρτίου 2010, η δικογραφία της υπόθεσης παραπέμφθηκε στον Πρόεδρο του Τριμελούς Συμβουλίου του Πλημμελειοδικείου Αθηνών ώστε να διεξαχθεί κύρια ανάκριση. Ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά εννέα προσώπων, συμπεριλαμβανομένων τριών υπαλλήλων του Προξενείου, ήτοι κατά των Ε.Κ., Ι.Σ. και Ε.Κου., για σωματεμπορία.

82. Στις 23 Σεπτεμβρίου 2015, ο αρμόδιος ανακριτής ζήτησε από το Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής να του κοινοποιηθούν πληροφορίες σχετικές με τη διεύθυνση των προσφευγουσών, προκειμένου να τους επιδοθεί κλήση για να καταθέσουν.

83. Λίγο αργότερα (στις 24, 25, 26 και 28 Σεπτεμβρίου 2015), διάφορα Τμήματα Αλλοδαπών της Περιφέρειας Αττικής απάντησαν στο αίτημα που υπέβαλε ο Ανακριτής στο προαναφερθέν Τμήμα. Έτσι, ο Ανακριτής έλαβε τρεις διευθύνσεις για την πρώτη προσφεύγουσα (μεταξύ αυτών και τη διεύθυνση «Κωνσταντινουπόλεως 82, Αθήνα»), δύο διευθύνσεις για τη δεύτερη προσφεύγουσα και τρεις διευθύνσεις για την τρίτη προσφεύγουσα (μεταξύ αυτών και τη διεύθυνση «Κωνσταντινουπόλεως 82, Αθήνα»).

84. Λίγες μέρες αργότερα (στις 30 Σεπτεμβρίου και στις 2 και 5 Οκτωβρίου 2015), ο Ανακριτής διέταξε διάφορα Αστυνομικά Τμήματα να προβούν στην κλήση των προσφευγουσών σε ορισμένες από τις διευθύνσεις κατοικίας που είχαν δώσει τα διάφορα Τμήματα Αλλοδαπών της Περιφέρειας Αττικής. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, όσον αφορά την πρώτη προσφεύγουσα, ο Ανακριτής απευθύνθηκε, μεταξύ άλλων στο Αστυνομικό Τμήμα του Αιγάλεω, όπου υπήρχε επίσης η διεύθυνση «Κωνσταντινουπόλεως 82».

85. Σε απάντηση του αιτήματος αυτού, αντίστοιχα στις 3 Οκτωβρίου 2015 και στις 5 Οκτωβρίου 2015, το Αστυνομικό Τμήμα του Αιγάλεω και αυτό της

Πετρούπολης πληροφόρησαν τον Ανακριτή ότι η πρώτη προσφεύγουσα ήταν άγνωστη στις διευθύνσεις όπου είχε αναζητηθεί.

86. Εντωμεταξύ, στις 2 Οκτωβρίου 2015, η κλήση που αφορούσε τη δεύτερη προσφεύγουσα επιδόθηκε στον πρώην σύζυγο αυτής.

87. Στις 7 Οκτωβρίου 2015, το Αστυνομικό Τμήμα Γλυφάδας πληροφόρησε τον Ανακριτή ότι η τρίτη προσφεύγουσα δεν ήταν γνωστή στις δύο διευθύνσεις που τους είχε δώσει.

88. Στις 23 Φεβρουαρίου 2016, με το βούλευμα αρ. 641/2016, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών έπαυσε την ποινική δίωξη κατά των Ε.Σ. και Ι.Ζ. αφού διαπίστωσε την παραγραφή των πράξεων της σωματεμπορίας που φέρονταν να έχουν διαπραχθεί, λόγω του ότι η διάπραξη των εν λόγω πράξεων ανέτρεχε στο 2001, ήτοι σε μια εποχή που συνιστούσαν πλημμελήματα. Με το ίδιο βούλευμα έκρινε ότι, όσον αφορά τους υπόλοιπους κατηγορούμενους – ήτοι τους Ε.Κ., Ι.Σ. και Ε.Κου., υπαλλήλους του προξενείου, καθώς και τους Ι.Σ., Ι.Μ. και Κ.Γ. –, δεν υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις για την από μέρους τους διάπραξη των αδικημάτων για τα οποία κατηγορούνταν. Το βούλευμα αυτό διορθώθηκε λόγω ελάσσονος παραδρομής με το βούλευμα αρ. 852/2016.

89. Οι προσφεύγουσες αναφέρουν ότι τα βουλεύματα αρ. 641/2016 και 852/2016 τους επιδόθηκαν το 2016 στις διευθύνσεις που είχαν οι ίδιες δηλώσει στην Αθήνα.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

90. Το οικείο εθνικό δίκαιο και πρακτική περιγράφονται στην απόφαση *L.E. κατά Ελλάδας* (αρ. 71545/12, §§ 29-34, 21 Ιανουαρίου 2016).

91. Οι οικείες διατάξεις του ΚΠΔ όπως ίσχυαν την εποχή των πραγματικών περιστατικών είχαν ως εξής:

Άρθρο 48

« Ο εγκαλόν μπορεί, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την επίδοση της διάταξης του Εισαγγελέα (...), να προσφύγει στον αρμόδιο εισαγγελέα εφετών κατά της διάταξης του εισαγγελέα πλημμελειοδικών. (...) »

Άρθρο 155 - Επίδοση

« 1. Η Επίδοση γίνεται με παράδοση του εγγράφου στα χέρια του ενδιαφερομένου από ποινικό ή δικαστικό επιμελητή (...). Αν αυτός που κάνει την Επίδοση δεν βρίσκει τον ενδιαφερόμενο στον τόπο της διαμονής ή της κατοικίας του (...), εγχειρίζεται το έγγραφο σε κάποιον από εκείνους που, έστω και προσωρινά, διαμένουν μαζί του (...)

2. (...) Αν δεν βρεθεί στην κατοικία του κανένα από τα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, όποιος κάνει την Επίδοση επικολλά το έγγραφο στην πόρτα της κατοικίας ενώπιον μάρτυρα.

(...) Αν η θυροκόλληση έγινε επειδή τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ.1 εδαφ. β' και γ' αρνήθηκαν να πάρουν το έγγραφο ή απουσίαζαν ή δεν υπήρχαν, επιδίδεται αντίγραφο του εγγράφου στον τυχόν διορισμένο αντίκλητο του ενδιαφερομένου κατηγορουμένου [ή αστικώς υπευθύνου].

Σ' αυτήν την περίπτωση τα [έννομα] αποτελέσματα αρχίζουν από την Επίδοση στον αντίκλητο.»

Άρθρο 308

« (...) Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να γνωστοποιήσουν και προφορικά στον εισαγγελέα, και πριν καταρτίσει την πρότασή του, ότι επιθυμούν να γνωρίσουν το περιεχόμενό της. Ο εισαγγελέας οφείλει σ' αυτή την περίπτωση να ειδοποιήσει το διάδικο που άσκησε το δικαίωμα αυτό, αν κατοικεί στην έδρα του δικαστηρίου, διαφορετικά τον αντίκλητο που έχει διορίσει στην έδρα αυτή, για να προσέλθει και λάβει γνώση της πρότασής του μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες. (...)

Η ειδοποίηση αυτή μπορεί να γίνει και προφορικά ή τηλεφωνικά, οπότε αποδεικνύεται με βεβαίωση του αρμόδιου γραμματέα της εισαγγελίας, που επισυνάπτεται στη δικογραφία.

Πριν παρέλθει χρονικό διάστημα δέκα ημερών από την ειδοποίηση, η δικογραφία δεν εισάγεται στο συμβούλιο, αλλά παραμένει στη γραμματεία της εισαγγελίας, εκτός αν υπάρχει κίνδυνος παραγραφής.»

Άρθρο 432

« Αν κάποιος που παραπέμφθηκε στο ακροατήριο του αρμόδιου δικαστηρίου για κακούργημα, απουσιάζει από τον τόπο της κατοικίας του και η διαμονή του είναι άγνωστη, και δεν παρουσιαστεί ούτε συλληφθεί μέσα σε ένα μήνα από την Επίδοση του παραπεμπτικού βουλεύματος (...), αναστέλλεται η διαδικασία στο ακροατήριο με διάταξη του εισαγγελέα του εφετείου, ωστόσο συλληφθεί ή εμφανιστεί ο κατηγορούμενος. (...) »

92. Το άρθρο 351 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ), με τίτλο « Σωματεμπορία », είχε ως εξής πριν την έναρξη ισχύος, στις 15 Οκτωβρίου 2002, του Νόμου 3064/2002 :

« 1. 1. Οστις επί εξυπηρετήσει αλλοτρίας ακολασίας:

α) [προσλαμβάνει ή παρασύρει, έστω και τη συναινέσει αυτού, θήλυ ανήλικον προς σκοπόν πορνείας;]

β) δια βίας, απατηλών μέσων, απειλών, επιβολής ή καταχρήσεως εξουσίας ή παντός άλλου εξαναγκαστικού μέσου προσλαμβάνει ή παρασύρει θήλυ ενήλικον προς τον σκοπόν της πορνείας,

γ) δια των αυτών ως άνω μέσων κατακρατεί παρά την θέλησιν αυτού θήλυ εν οίκω ανοχής ή εξαναγκάζει αυτό, όπως παραδοθή εις πορνείαν,

τιμωρείται δια φυλακίσεως ενός έτους μέχρι τριών ετών και δια χρηματικής ποινής, εφ' όσον δεν ήθελε συντρέχει περίπτωσις βαρυτέρας αξιοποιίνου πράξεως.

2. Ο ανώτερω όρος της φυλακίσεως επιτείνεται μέχρι πέντε ετών, αν το έγκλημα διεπράχθη παρά τινος των εν άρθρω 349 παρ. 2 στοιχ. γ' προσώπου. (..) »

III. ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

93. Το οικείο διεθνές δίκαιο και πρακτική περιγράφονται στην απόφαση *L.E. κατά Ελλάδας* (προαναφερθείσα, §§ 35-45), στις αποφάσεις στις οποίες γίνεται παραπομπή στην παράγραφο 35, καθώς και στην απόφαση *Ch wdury και λοιποί κατά Ελλάδας* (αρ. 21884/15, §§ 38-47, 30 Μαρτίου 2017).

IV. ΟΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

94. Το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ στην έκθεσή του του 2002 σχετικά με τη σωματεμπορία στη Ρωσία, διατύπωσε τις ακόλουθες διαπιστώσεις :

« Η Ρωσία αποτελεί χώρα προέλευσης γυναικών και παιδιών που είναι θύματα σωματεμπορίας σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αμερικής. Η ρωσική κυβέρνηση δεν τηρεί ακόμη πλήρως τις ελάχιστες επιταγές για την εξάλειψη της σωματεμπορίας και δεν καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες [για να το πετύχει]. Δεν υπάρχει ειδικός νόμος κατά της σωματεμπορίας. Η πρόσληψη με σκοπό την πορνεία είναι παράνομη, αλλά δεν είναι κακούργημα. Η ρωσική κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι υπάρχει πρόβλημα σωματεμπορίας και η Βουλή (D uma) ζήτησε από τις Ηνωμένες Πολιτείες να συνεργαστούν ενόψει της σύνταξης νομοθεσίας κατά της σωματεμπορίας. (..) »

95. Στην Έκθεσή του του 2003 για τη σωματεμπορία ως προς τη Ρωσία, το Υπουργείο Εξωτερικών, ήτοι το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ προέβη στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

« Η Ρωσία είναι κύρια προμηθεύτρια γυναικών που προορίζονται για σωματεμπορία σε πολλές χώρες. (..) Γυναίκες προερχόμενες από τις πρώην Σοβιετικές χώρες διακινήθηκαν από τη Ρωσία έως τις Χώρες του Κόλπου, την Ευρώπη και μέχρι την Αμερική. (..) Η Ρωσική Κυβέρνηση δεν τηρεί ακόμη πλήρως τις ελάχιστες επιταγές για την εξάλειψη της σωματεμπορίας εντούτοις, καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες [για να το πετύχει]. Οι προσπάθειες που έγιναν κατά την κρίσιμη περίοδο πρέπει να ενισχυθούν λόγω της έκτασης του φαινομένου της σωματεμπορίας. Ωστόσο, οι υπάλληλοι της Κεντρικής Κυβέρνησης έχουν αποδείξει [ότι υπήρχε] σαφώς ενισχυμένη πολιτική βούληση αναγνώρισης και αντιμετώπισης του προβλήματος της σωματεμπορίας, και οι πρόσφατες προσπάθειες [που έγιναν] για νέες μεταρρυθμίσεις ήταν θετικές [. (..) »

96. Στην Έκθεσή του για το 2003 σχετικά με τη σωματεμπορία προσώπων ως προς την Ελλάδα, το προαναφερθέν Υπουργείο Εξωτερικών προέβη στις ακόλουθες διαπιστώσεις :

« Η Ελλάδα είναι χώρα προορισμού και διέλευσης για γυναίκες και παιδιά θύματα της διακίνησης ανθρώπων για γενετήσια εκμετάλλευση. Σύμφωνα με κυβερνητική πηγή, το 2002 έως 18.000 άτομα υπήρξαν θύματα σωματεμπορίας στην Ελλάδα. Οι κύριες χώρες προέλευσης περιλαμβάνουν την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρωσία και την Ουκρανία. (..) η Ελληνική Κυβέρνηση δεν συμμορφώνεται πλήρως με τις ελάχιστες επιταγές για την εξάλειψη της σωματεμπορίας και δεν καταβάλλει προσπάθειες [για να το πετύχει]. Η Κυβέρνηση έδειξε αλλαγή πολιτικής βούλησης στην προσέγγιση [του ζητήματος] με την πρόσφατη λεπτομερή της νομοθεσία για τη σωματεμπορία. Εντούτοις, η Κυβέρνηση [δεν κατάφερε ακόμη να εφαρμόσει [αποτελεσματικά] το νόμο. (..) »

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 4, 6 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

97. Οι προσφεύγουσες επικαλούνται τα άρθρα 4, 6 και 13 της Σύμβασης, και καταγγέλλουν παράλειψη του Ελληνικού Κράτους ως προς τις υποχρεώσεις του για ποινικοποίηση και δίωξη των σχετικών με τη σωματεμπορία πράξεων. Παραπονούνται επίσης για ανεπάρκεια και για ελλείψεις της ανάκρισης και της δικαστικής διαδικασίας σχετικά με τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο νομικός χαρακτηρισμός των επίμαχων πραγματικών περιστατικών είναι κατ' εξοχήν αρμοδιότητα του Δικαστηρίου (βλ. *Rad milja και*

λοιποί κατά Κροατίας [GC], αρ.37685/10 και 22768/12, § 126, 20 Μαρτίου 2018). Θεωρεί ότι οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών πρέπει να εξεταστούν μόνον υπό το πρίσμα του άρθρου 4 της Σύμβασης, τα οικεία χωρία του οποίου είναι διατυπωμένα ως εξής :

« 1. Ουδείς δύναται να κρατηθεί εις δουλείαν ή ειλωτείαν.

2. Ουδείς δύναται να υποχρεωθεί εις αναγκαστικήν ή υποχρεωτικήν εργασίαν.

(..) »

A. Επί του παραδεκτού

1. Επί της τήρησης της προθεσμίας των έξι μηνών

98. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφυγή εισήχθη μετά την παρέλευση έξι μηνών από το πέρας της Διοικητικής Εξέτασης, που έλαβε χώρα στις 21 Ιουνίου 2006. Συνεπώς θεωρεί ότι η παρούσα εξέταση δεν μπορεί να ελεγχθεί από το Δικαστήριο. Προσθέτει, όσον αφορά την τρίτη προσφεύγουσα, ότι συμμετείχε μόνον στην ενώπιον του Κακουργοδικείου διαδικασία και ότι αυτή έληξε το 2005, ήτοι προηγήθηκαν πάνω από έξι μήνες από την άσκηση, στις 28 Ιουνίου 2010, της προσφυγής.

99. Οι προσφεύγουσες απαντούν ότι δεν είχαν πρόσβαση στη δικογραφία της υπόθεσης παρά μόνον το 2010 και ότι συνεπώς τήρησαν την εξάμηνη προθεσμία. Προσθέτουν ότι σε κάθε περίπτωση η [ένορκη] διοικητική εξέταση δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ως πραγματική προσφυγή που πρέπει να ασκηθεί από τους ενδιαφερομένους και ότι το Δικαστήριο εξετάζει πάντα τον πραγματικό χαρακτήρα τόσο της [ένορκης] διοικητικής εξέτασης όσο και της ποινικής διαδικασίας.

100. Όσον αφορά το πρώτο σκέλος της ένστασης της Κυβέρνησης, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι κινήθηκαν μια ποινική διαδικασία και μια διοικητική διαδικασία (εξέταση) προκειμένου να αναζητηθεί, μεταξύ άλλων, η ευθύνη των υπαλλήλων του προξενείου. Επισημαίνει ότι οι δύο διαδικασίες θα μπορούσαν να έχουν συνέπειες στην ποινική ή προσωπική κατάσταση των εν λόγω υπαλλήλων λόγω των ερευνώμενων πράξεων. Ως εκ τούτου, θεωρεί απαραίτητο να λάβει

υπόψη το σύνολο των επίμαχων διαδικασιών, ώστε να μπορέσει να αποφανθεί για το εάν, στην υπό κρίση υπόθεση, οι αρχές δεν τήρησαν τις απορρέουσες από το άρθρο 4 της Σύμβασης υποχρεώσεις τους. Λαμβανομένου υπόψη του ότι η τελευταία διαδικασία, ήτοι η ποινική διαδικασία, ολοκληρώθηκε στις 23 Φεβρουαρίου 2016, ήτοι μετά την ημερομηνία άσκησης της προσφυγής, στις 28 Ιουνίου 2010, το Δικαστήριο απορρίπτει την οικεία ένσταση της Κυβέρνησης

101. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της ένστασης της Κυβέρνησης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η επίμαχη διαδικασία, στην οποία η τρίτη προσφεύγουσα συμμετείχε ως πολιτικώς ενάγουσα, δεν ολοκληρώθηκε παρά με την απόφαση της 6^{ης} Ιουνίου 2011 του Εφετείου Θεσσαλονίκης, ήτοι μετά την άσκηση της προσφυγής, που έγινε στις 28 Ιουνίου 2010. Επισημαίνει συναφώς ότι το Εφετείο Θεσσαλονίκης καταδίκασε μεταξύ άλλων τους κατηγορουμένους να καταβάλουν στην ενδιαφερομένη 30 ευρώ (βλ. ανωτέρω παράγραφο 28). Επομένως απορρίπτει την οικεία ένσταση της Κυβέρνησης.

2. Επί της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

102. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι την ημερομηνία κατά την οποία προσέφυγαν στο Δικαστήριο οι προσφεύγουσες, ήτοι στις 28 Ιουνίου 2010: α) όσον αφορά την τρίτη προσφεύγουσα, η απόφαση του Εφετείου Θεσσαλονίκης δεν είχε ακόμη εκδοθεί, και η ενδιαφερομένη δεν είχε κάνει χρήση του δικαιώματός της να εκδηλώσει την πρόθεσή της να παραστεί ως πολιτικώς ενάγουσα στον δεύτερο βαθμό · β) η πρώτη προσφεύγουσα δεν είχε συμμετάσχει ως πολιτικώς ενάγουσα στις ποινικές διαδικασίες ενώπιον του Πλημμελειοδικείου Αθηνών και του Εφετείου Αθηνών και γ) η δεύτερη προσφεύγουσα δεν είχε παρασταθεί ως πολιτικώς ενάγουσα ενώπιον του Εφετείου Αθηνών.

103. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι οι προσφεύγουσες δεν άσκησαν προσφυγή κατά της από 4 Δεκεμβρίου 2009 διάταξης του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών. Κατά την Κυβέρνηση, οι προσφεύγουσες θα έπρεπε ιδίως να είχαν προσφύγει ενώπιον του Εισαγγελέα Εφετών βάσει του άρθρου 48 ΚΠΔ.

104. Οι προσφεύγουσες απαντούν ότι το εφετείο δέχτηκε την παράσταση της δεύτερης προσφεύγουσας ως πολιτικώς ενάγουσας και ότι, σε κάθε περίπτωση, η απορρέουσα από το άρθρο 4 της Σύμβασης υποχρέωση για έρευνα των πράξεων δεν υπόκειται στην από μέρους του θύματος υποβολή έγκλησης. Αντίθετα, κατά τις προσφεύγουσες, οι αρχές υποχρεούνται να ενεργούν αυτεπαγγέλτως από τη στιγμή που περιήλθε σε γνώση τους η υπόθεση. Όσον αφορά το επιχείρημα της Κυβέρνησης ότι η υπόθεση εκκρεμούσε κατά την ημερομηνία που οι προσφεύγουσες προσέφυγαν στο Δικαστήριο, οι ενδιαφερόμενες υποστηρίζουν ότι σε παρόμοιες υποθέσεις, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τη συνολική διάρκεια των διαδικασιών λόγω της επίδρασης που έχει η διάρκεια αυτή στον πραγματικό (αποτελεσματικό) χαρακτήρα των διαδικασιών αυτών.

105. Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Κυβέρνηση ότι οι προσφεύγουσες δεν προσέφυγαν, δυνάμει του άρθρου 48 ΚΠΔ, ενώπιον του Εισαγγελέα Εφετών, οι ενδιαφερόμενες αναφέρουν ότι η διάταξη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών εκδόθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2009, ήτοι έξι έτη μετά τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά. Από τα ανωτέρω συνάγεται, κατά τις προσφεύγουσες, ότι οι αρχές δεν είχαν ουδεμία πρόθεση να διεξαγάγουν πραγματική έρευνα και ότι, σε κάθε περίπτωση, ένα μέρος των αδικημάτων είχε ήδη παραγραφεί. Οι ενδιαφερόμενες προσθέτουν επίσης ότι είχαν πάντα την ελπίδα ότι ο αρμόδιος ανακριτής θα διεξήγαγε μια πραγματική έρευνα ως προς τα αδικήματα στα οποία, κατ' αυτές, εμπλεκόντουσαν δημόσιοι λειτουργοί αλλά ότι η ελπίδα αυτή δεν υλοποιήθηκε.

β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

106. Όσον αφορά την ένσταση της Κυβέρνησης η οποία αντλείται από τον πρόωρο χαρακτήρα της προσφυγής της τρίτης προσφεύγουσας, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι υπ' αρ. 209-212/2011 αποφάσεις του Εφετείου Θεσσαλονίκης εκδόθηκαν στις 6 Ιουνίου 2011, ήτοι πριν την εξέταση από το ίδιο το Δικαστήριο του παραδεκτού της υπόθεσης. Απορρίπτει συνεπώς την αντλούμενη από τον λόγο αυτό ένσταση που προέβαλε η Κυβέρνηση (βλ., *Σιδηρόπουλος και Παπακόστας κατά Ελλάδα*, αρ. 33349/10, § 66, 25 Ιανουαρίου 2018).

107. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι υπόλοιπες ενστάσεις της Κυβέρνησης συνδέονται στενά με την ουσία της αιτίας των προσφευγουσών ως προς το διαδικαστικό σκέλος του άρθρου 4 της Σύμβασης (βλ., *mutatis mutandis*, *Z ntul κατά Ελλάδας*, αρ. 12294/07, § 76, 17 Ιανουαρίου 2012). Συνεπώς αποφασίζει να εξετάσει τις ενστάσεις με την ουσία της υπόθεσης.

3. Ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 4 της Σύμβασης

108. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δεν υπάρχει αμφιβολία ως προς το ότι η σωματεμπορία θίγει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των θυμάτων της και ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμβατή με μια δημοκρατική κοινωνία ούτε με τις αξίες που θεσπίζονται με τη Σύμβαση (*Rantsev*, αρ. 25965/04, §§ 282, CEDH 2010 (αποσπάσματα)). Το Δικαστήριο παραπέμπει στην οικεία νομολογία του με την οποία έχει ήδη δεχθεί ότι η εμπορία ανθρώπων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 της Σύμβασης (βλ. ιδίως προαναφερθείσα *Rantsev*, §§ 272-282, προαναφερθείσα *L.E* § 58, και προαναφερθείσα *Ch wdury και λοιποί*, § 86). Επισημαίνει επίσης ότι η Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί το ότι οι προσφεύγουσες υπήρξαν θύματα εμπορίας ανθρώπων (σωματεμπορίας). Επομένως από τα ανωτέρω συνάγεται ότι το άρθρο 4 έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση.

4. Συμπέρασμα

109. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αντλούμενη από το άρθρο 4 της Σύμβασης αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3α) της Σύμβασης. Επισημαίνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας*1. Επιχειρήματα των διαδίκων***α) Οι προσφεύγουσες**

110. Πρώτον, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Κυβέρνηση, μεταξύ των οποίων οι πληροφορίες που αφορούν τις άδειες παραμονής τους και τη ληξιαρχική τους κατάσταση [έγγαμες ή μη], συνιστούν προσωπικά δεδομένα. Κατά την άποψη των προσφευγουσών, η επιλογή του Ελληνικού κράτους να υποβάλει τα στοιχεία αυτά ενώπιον του Δικαστηρίου, συνιστά παραβίαση του ελληνικού νόμου 2472/1997 περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων, και κατά συνέπεια, τα στοιχεία αυτά δεν έπρεπε να ληφθούν υπόψη από το Δικαστήριο.

111. Εν συνεχεία, η τρίτη προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δεν τέθηκε υπό καθεστώς προστασίας αμέσως μετά τη σύλληψή της, και ότι καταδικάστηκε για πορνεία, και ενώ ήταν προφανές, κατά τα λεγόμενά της, ότι ήταν θύμα σωματεμπορίας. Αναφέρει ότι είχε την πρόθεση να συνεργαστεί με τις αστυνομικές αρχές από την αρχή. Προσθέτει ότι κρατήθηκε υπό άσχημες συνθήκες και ότι δεν ενημερώθηκε για τη νομοθεσία που προστατεύει τα θύματα της σωματεμπορίας παρά μόνον μετά την έναρξη της κατ' αυτής δίκης, η οποία δεν υπήρξε δίκαιη. Η ενδιαφερομένη λέει επίσης ότι οι αστυνομικές αρχές δεν έκαναν προσπάθειες για να συλλάβουν την μαστροπό της, ενώ είχαν τα στοιχεία αυτής ήδη από την αρχή. Υποστηρίζει επίσης ότι δεν έτυχε επαρκούς υλικής και ψυχολογικής υποστήριξης.

112. Η τρίτη προσφεύγουσα υποστηρίζει επίσης ότι η δίωξη της σωματεμπορίας δεν είχε ως συνέπεια μια εμπειριστατωμένη έρευνα των περιστάσεων που περιβάλανε τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά, καθώς, κατά την άποψή της, οι αστυνομικές αρχές περιόρισαν την έρευνά τους στους διαμένοντες στην Ελλάδα φερόμενους ως δράστες των πράξεων αυτών και δεν συνεργάστηκαν με τους Ρώσους ομολόγους τους. Στο σημείο αυτό, αναφέρει ότι η Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής είχε ωστόσο ενημερωθεί, στις 10 Φεβρουαρίου 2004, από το Τμήμα Ιντερπόλ της Ελληνικής

Αστυνομίας, ότι οι Ρωσικές Αρχές διενεργούσαν έρευνες γύρω από το Ταξιδιωτικό πρακτορείο « G », το οποίο εμπλεκόταν σε πράξεις πορνείας. (βλ. ανωτέρω παράγραφος 21).

113. Η προσφεύγουσα αυτή προσθέτει ότι η διαδικασία που αφορούσε τις σχετικές με αυτή πράξεις εκμετάλλευσης είχε υπερβολική διάρκεια και ότι ολοκληρώθηκε οκτώ έτη μετά τα επίμαχα περιστατικά. Αναφέρει επίσης ότι δεν μπορούν να της καταλογίζουν τις αναβολές της δίκης ενώπιον του Εφετείου Κακουρηγμάτων Θεσσαλονίκης, επειδή οι εν λόγω αναβολές οφείλονταν σε αποχή των δικηγόρων που αφορούσε όλους τους εμπλεκόμενους στην υπόθεση δικηγόρους, συμπεριλαμβανομένων και των δικηγόρων της υπεράσπισης.

114. Η τρίτη προσφεύγουσα υποστηρίζει επίσης ότι οι ποινές φυλάκισης που επιβλήθηκαν στους δράστες των πράξεων, διάρκειας πέντε ετών και δέκα μηνών, δεν ήταν ανάλογες προς τη βαρύτητα των διαπραχθέντων κακουρηγμάτων, λαμβανομένης υπόψη ιδίως της αναγνώρισης της ενοχής των κατηγορουμένων για την κατηγορία της σωματεμπορίας εις βάρος των τριών θυμάτων.

115. Όσον αφορά τις δύο πρώτες προσφεύγουσες, αυτές από την πλευρά τους παραπονούνται για τη διάρκεια της διαδικασίας που αφορούσε τις σχετικές με αυτές πράξεις εκμετάλλευσης, καθόσον υπήρξε υπερβολική. Συναφώς, αναφέρουν ότι η επίμαχη διαδικασία ξεκίνησε το 2003, με την συλλογή των καταθέσεών τους ως μαρτύρων και ότι πρέπει να θεωρηθεί ως εκκρεμής, καθόσον ένας από τους δράστες έχει διαφύγει της δικαιοσύνης και δεν έχει ανευρεθεί ακόμη. Αναφέρουν επίσης ότι η υπόθεσή τους δικάστηκε σε πρώτο βαθμό περίπου δέκα έτη μετά από τη διάπραξη των εις βάρος τους πράξεων εκμετάλλευσης. Υποστηρίζουν επίσης ότι μόνον δύο από τους φερόμενους ως δράστες δικάστηκαν και ότι αθώωθηκαν και θεωρούν ότι, εάν οι αρχές είχαν συλλάβει τη Ν.Μ. τη στιγμή που αυτές την είχαν καταγγείλει, η διάρκεια της διαδικασίας θα ήταν συντομότερη. Όμως, κατά τις εν λόγω προσφεύγουσες, οι αρχές δεν κατέβαλαν προσπάθειες για να συλλάβουν Ν.Μ., η οποία κατάφερε να διαφύγει. Οι ενδιαφερόμενες προσθέτουν ότι, στην (προαναφερθείσα) απόφασή του *L.E. κατά Ελλάδας*, το Δικαστήριο είχε συμπεράνει ότι υπήρξε παραβίαση του

άρθρου 4 της Σύμβασης για ίδιες πράξεις. Αναφέρουν επίσης ότι δεν έτυχαν επαρκούς υλικής και ψυχολογικής υποστήριξης.

116. Όσον αφορά τις διαδικασίες που αφορούν την χορήγηση βίζας, οι προσφεύγουσες καταλογίζουν στις ελληνικές αρχές ότι δεν ενήργησαν πιο γρήγορα, κινώντας έρευνα αυτεπαγγέλτως και ότι περίμεναν την κατάθεση της έγκλησής τους για το θέμα αυτό. Καταγγέλλουν επίσης τη συμπεριφορά της Διεύθυνσης Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής, η οποία παρέπεμψε τον φάκελο της υπόθεσης τρία έτη αφότου τον παρέλαβε, σε χρόνο που τα πλημμελήματα είχαν ήδη παραγραφεί. Αναφέρουν ειδικότερα ότι η Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής διατάχθηκε να διεξαγάγει έρευνα στις 30 Οκτωβρίου 2006, αλλά ότι η πλειονότητα των μαρτυρικών καταθέσεων δεν συλλέχθηκε παρά μόνον μεταξύ Σεπτεμβρίου 2008 και Μαΐου 2009, ήτοι δύο χρόνια αργότερα. Αναφέρουν συναφώς ότι η πλειονότητα των ταξιδιωτικών γραφείων και των ξενοδοχείων είχαν εν τω μεταξύ «εξαφανιστεί». Οι προσφεύγουσες καταλογίζουν στις δικαστικές αρχές ότι δεν κίνησαν καμία ενέργεια σχετικά με την υπόθεσή τους στο χρονικό διάστημα από 18 Μαρτίου 2010, οπότε και ο φάκελος της υπόθεσης εστάλη προκειμένου να διενεργηθεί επίσημη δικαστική έρευνα, έως 23 Σεπτεμβρίου 2015, ημερομηνία κατά την οποία αναζητήθηκαν τα στοιχεία τους προκειμένου να κληθούν να καταθέσουν ως μάρτυρες. Οι ενδιαφερόμενες προσθέτουν επίσης ότι η επίμαχη διαδικασία δεν ολοκληρώθηκε παρά τη στιγμή που τους επιδόθηκαν τα βουλεύματα του Δικαστικού Συμβουλίου, επίδοση η οποία κατ' αυτές έλαβε χώρα τον Μάιο του 2016.

117. Οι προσφεύγουσες παραπονούνται επίσης για την παραγραφή ενός μέρους των πράξεων που φέρονται να τέλεσαν οι υπάλληλοι του προξενείου. Αναφέρουν συναφώς ότι το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο δεν ρύθμιζε επαρκώς την «πλαστογραφία επίσημων εγγράφων ενόψει της διευκόλυνσης της εμπορίας ανθρώπων» κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών και ότι συνεπώς ήταν ανεπαρκές. Αναφέρουν ότι τόσο η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος («Πρωτόκολλο του Παλέρμο») και τα Πρωτόκολλα αυτής όσο και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη

δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων, η οποία υπογράφηκε από την Ελλάδα το 2005 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Αυγούστου 2014, προβλέπουν την ποινικοποίηση της έκδοσης πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων. Σε κάθε περίπτωση, κατά τις προσφεύγουσες, οι εθνικές αρχές όφειλαν να προβλέπουν βαρύτερες ποινές για τους εμπλεκόμενους δημόσιους λειτουργούς, καθώς και μεγαλύτερες προθεσμίες παραγραφής.

118. Οι προσφεύγουσες προσθέτουν επίσης ότι δεν κλήθηκαν να καταθέσουν και, ότι, κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της έρευνας, δεν είχαν πρόσβαση στον φάκελο της υπόθεσης. Αναφέρουν επίσης ότι ούτε οι εκπρόσωποί τους, ούτε οι πέντε μάρτυρες που προτάθηκαν από αυτές, ούτε τέσσερις από τους φερόμενους ως δράστες των πράξεων δεν κλήθηκαν να καταθέσουν. Οι προσφεύγουσες αναφέρουν ότι η εκ μέρους του Ανακριτή κλήση προς αυτές έγινε στις διευθύνσεις που έδωσε ο τελευταίος στην Αστυνομία, και όχι σε αυτές που είχαν δηλώσει οι ίδιες στη δήλωσή τους για παράσταση πολιτικής αγωγής. Η πρώτη προσφεύγουσα αναφέρει επίσης ότι ο Ανακριτής συμπλήρωσε τη διεύθυνση « Κωνσταντινουπόλεως 82, Αθήνα », αλλά ότι, αντί να στείλει με φαξ την κλήση στο Αστυνομικό Τμήμα Ομοιοίας, που ήταν το αρμόδιο για να προβεί στην επίδοση, την έστειλε στο Αστυνομικό Τμήμα του Αιγάλεω. Κατά τους ισχυρισμούς του, οι Αστυνομικοί του εν λόγω Τμήματος, καίτοι γνώριζαν ότι δεν ήταν αρμόδιοι, επέδωσαν την κλήση στη διεύθυνση « Κωνσταντινουπόλεως 82, Αιγάλεω » και στη συνέχεια ενημέρωσαν τον Ανακριτή ότι οι προσφεύγουσες δεν ανευρέθησαν εκεί. Οι προσφεύγουσες αναφέρουν επίσης ότι ο Ανακριτής δεν προέβη στην προβλεπόμενη από τα άρθρα 155 § 2 και 308 ΚΠΔ επίδοση στους εκπροσώπους τους, ότι ούτε οι τελευταίοι ούτε οι ίδιες οι προσφεύγουσες δεν ενημερώθηκαν για την περάτωση της ανάκρισης και αυτό παρά το ότι είχαν εκφράσει την επιθυμία τους γι' αυτό στη δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής, και ότι κατά συνέπεια δεν μπόρεσαν να ασκήσουν τις προβλεπόμενες από τον νόμο προσφυγές.

119. Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι δεν διεξήχθησαν κατά τρόπο αμερόληπτο ούτε η [ένορκη] διοικητική εξέταση ούτε η ποινική διαδικασία. Κατ' αυτές, η [ένορκη] διοικητική εξέταση διεξήχθη από Διπλωματικό του οποίου οι

προϊστάμενοι – εν προκειμένω οι Σύμβουλοι του Υπουργού – φοβόντουσαν ότι διακυβευόταν η δική τους ευθύνη. Προσθέτουν ότι το Υπουργείο Εξωτερικών δεν κίνησε την εν λόγω διαδικασία παρά στις 7 Ιουνίου 2006, και αυτό μόνον αφού ενημερώθηκε για τη βούληση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να κινηθεί έρευνα. Όμως, κατά τις προσφεύγουσες, το Παρατηρητήριο του Ελσίνκι, είχε πληροφορήσει το Υπουργείο ήδη από τον Δεκέμβριο 2004 και, μετά την πρωτοβουλία του αυτή έλαβε την απάντηση ότι μια διοικητική εξέταση θα ήταν υπερβολικά μακρόχρονη και το Υπουργείο του συνέστησε να απευθυνθεί στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Οι προσφεύγουσες προσθέτουν ακόμη ότι η [ένορκη] διοικητική εξέταση ολοκληρώθηκε πολύ σύντομα και ότι, επιπλέον, δεν κλήθηκαν να παραστούν σε αυτή και δεν τους κοινοποιήθηκαν τα πορίσματα της εν λόγω εξέτασης. Κατά τη γνώμη των προσφευγουσών, με τον τρόπο αυτό αποδεικνύεται η βούληση των αρχών για μη διαλεύκανση της υπόθεσης. Όσον αφορά την ποινική διαδικασία, οι προσφεύγουσες αναφέρουν ότι ο Προϊστάμενος της Εισαγγελίας Πλημμελειοδικών Αθηνών παρέπεμψε την υπόθεση στη Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής αντί να κινήσει ποινική δίωξη και να διαβιβάσει την υπόθεση σε Ανακριτή.

120. Τέλος οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι στην υπό κρίση υπόθεση υπήρξε επίσης παραβίαση του ουσιαστικού σκέλους του άρθρου 4 της Σύμβασης, λόγω του ότι υπάλληλοι του Δημοσίου κατήρτισαν πλαστά ταξιδιωτικά έγγραφα. Όμως κατά την άποψή τους, ακόμη και αν τα επίμαχα αδικήματα έχουν παραγραφεί, το κράτος εξακολουθεί να ευθύνεται για πράξεις αντίθετες προς το άρθρο 4 της Σύμβασης. Έτσι οι προσφεύγουσες ζητούν από το Δικαστήριο να καλέσει τα μέρη να υποβάλουν συμπληρωματικές παρατηρήσεις επί του θέματος κατ' εφαρμογή του άρθρου 54 § 2 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

α) Η Κυβέρνηση

121. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το οικείο νομοθετικό πλαίσιο που ίσχυε στην Ελλάδα κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών προσέφερε στις προσφεύγουσες μια πρακτική και πραγματική προστασία, της οποίας έτυχαν οι ενδιαφερόμενες. Ειδικότερα, κατά την Κυβέρνηση, αμέσως μετά την υποβολή

εγκλήσεων από μέρους των προσφευγουσών, οι αρχές τις ενημέρωσαν για τα δικαιώματα τους μέσω διερμηνέως και τους εξασφάλισαν στέγη, γνωστοποίησαν τα περιστατικά στον αρμόδιο Εισαγγελέα και κινητοποιήθηκαν για την εξεύρεση των υπαιτίων.

122. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι, όσον αφορά τις έρευνες που διεξήγαγε το ειδικό για την καταπολέμηση της σωματεμπορίας τμήμα της Αστυνομίας, οι Αστυνομικές Αρχές ενήργησαν γρήγορα και επιμελώς. Η έρευνα επεκτάθηκε και σε άλλες γυναίκες θύματα σωματεμπορίας. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι το Ελληνικό Παρατηρητήριο του Ελσίνκι –το οποίο εκπροσώπησε τις προσφεύγουσες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων –λάμβανε χρηματοδότηση από το Υπουργείο Εξωτερικών, η οποία προοριζόταν για την υποστήριξη των θυμάτων της σωματεμπορίας. Υποστηρίζει επίσης ότι οι εθνικές αρχές συνεργάστηκαν με το Κεντρικό Γραφείο της Ιντερπόλ στη Ρωσία.

123. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι η υπόθεση σχετικά με τις πράξεις εκμετάλλευσης που αφορούν την τρίτη προσφεύγουσα εκδικάστηκε, στο σύνολό της, εντός λογικής προθεσμίας και διευκρινίζει συναφώς ότι η διαδικασία διήρκεσε πέντε έτη και οκτώ μήνες για δύο βαθμούς δικαιοδοσίας. Προσθέτει συναφώς ότι οι αναβολές της δίκης ήταν δικαιολογημένες και ότι η ίδια η προσφεύγουσα ζήτησε αναβολή της εκδίκασης της υπόθεσης.

124. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι οι Ν.Σ., Φ.Π. και Ε.Μ., φερόμενοι ως υπαίτιοι για τις πράξεις της σωματεμπορίας που τελέστηκαν εις βάρος της τρίτης προσφεύγουσας συνελήφθησαν μία ημέρα μετά τη δεύτερη κατάθεση της ενδιαφερομένης. Υποστηρίζει επίσης ότι ο Ανακριτής διέταξε την προσωρινή κράτηση των Ν.Σ. και Φ.Π., και την επιβολή περιοριστικών όρων κατά του Ε.Μ. Προσθέτει ότι οι κατηγορούμενοι Ν.Σ. και Φ.Π. καταδικάστηκαν σε βαριές ποινές τόσο στον πρώτο όσο και στον δεύτερο βαθμό, και τούτο χωρίς να τύχουν του ευεργετήματος της αναστολής εκτέλεσης σε δεύτερο βαθμό. Όσον αφορά τον προσδιορισμό της ποινής που επιβάλλεται σε περίπτωση συρροής αδικημάτων, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αυστηρή σώρευση των ποινών έχει ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Αναφέρει ειδικότερα ότι ο καθορισμός μιας συνολικής ποινής δικαιολογείται επειδή έτσι αποφεύγεται η επιβολή μιας πολύ αυστηρής ποινής και

η εφαρμογή μιας δυσανάλογης κύρωσης στον δράστη του αδικήματος. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι στην τρίτη προσφεύγουσα χορηγήθηκε νομική αρωγή από τον δικηγόρο του Ελληνικού Παρατηρητηρίου του Ελσίνκι, αλλά ότι αυτή επέλεξε να μην παραστεί ενώπιον του Εφετείου.

125. Επίσης, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, όσον αφορά τις δύο πρώτες προσφεύγουσες, οι αστυνομικές αρχές ενήργησαν με επιμέλεια όσον αφορά τη σύλληψη των υπόπτων και την προσαγωγή τους ενώπιον της Δικαιοσύνης. Αναφέρει ότι η επίμαχη διαδικασία άρχισε στις 20 Ιουνίου 2008, ημερομηνία κατά την οποία η δεύτερη προσφεύγουσα δήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής, και ότι ολοκληρώθηκε στις 19 Μαρτίου 2010, ημερομηνία έκδοσης της υπ'αρ. 25018-26603/2010 απόφασης του Πλημμελειοδικείου Αθηνών. Θεωρεί ότι η περίοδος αυτή, διάρκειας ενός έτους και εννέα μηνών περίπου, δεν είναι διάρκεια μη λογική, λαμβανομένων υπόψη της πολυπλοκότητας της υπόθεσης και του μεγάλου αριθμού ανακριτικών πράξεων που πραγματοποιήθηκαν. Θεωρεί επίσης ότι η περίοδος από τις 20 Ιουνίου 2008, ημερομηνία που έχει προαναφερθεί και αντιστοιχεί στη δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής από τη δεύτερη προσφεύγουσα έως τις 20 Οκτωβρίου 2009, ημερομηνία έκδοσης της διάταξης του Εισαγγελέα περί αναστολής της δίκης κατά της Ν.Μ., δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μη λογική (μη εύλογη).

126. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το γεγονός ότι οι κατηγορούμενοι Π.Φ. και Α.Α. αθώωθηκαν στον δεύτερο βαθμό δεν επιτρέπει να αμφισβητείται η ανεξαρτησία και η αμεροληψία των δικαστηρίων που εξέτασαν τις εναντίον τους κατηγορίες, καθόσον το άρθρο 4 της Σύμβασης δεν θεσπίζει –κατά την Κυβέρνηση– υποχρέωση να καταλήξουν σε καταδίκη όλες οι εγκλήσεις/μηνύσεις για σωματεμπορία. Επίσης, θεωρεί ότι το γεγονός ότι η Ν.Μ. δεν ανευρέθηκε από την αστυνομία, παρά τις προσπάθειες που έκαναν οι αστυνομικές αρχές αμέσως μετά τη συλλογή των καταθέσεων των προσφευγουσών για τον εντοπισμό και τη σύλληψή της, δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την αποτελεσματικότητα της έρευνας στην υπό κρίση υπόθεση. Σε κάθε περίπτωση, κατά την Κυβέρνηση, η κατά της Ν.Μ. διαδικασία δεν περατώθηκε, αλλά απλώς ανεστάλη έως τη σύλληψη της και την προσαγωγή της τελευταίας ενώπιον της Δικαιοσύνης. Η

Κυβέρνηση προσθέτει ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας, οι αστυνομικές αρχές συνεργάστηκαν με τις προσφεύγουσες και προέβησαν στην εξέταση πολλών μαρτύρων.

127. Όσον αφορά τις διαδικασίες που αφορούν τη χορήγηση βίζας, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η δικαστική έρευνα που έγινε στην υπόθεση αυτή ήταν απολύτως ικανοποιητική, ότι κινήθηκε αμέσως μετά την από 17 Ιανουαρίου 2006 μήνυση του Ελληνικού Παρατηρητηρίου του Ελσίνκι, και ότι διεξήχθη με την απαιτούμενη επιμέλεια, λαμβανομένου υπόψη ιδίως του αιτήματος περί επέκτασης του πεδίου της εν λόγω έρευνας, αίτημα που διατύπωσε ο αρμόδιος Εισαγγελέας (βλ. ανωτέρω παράγραφο 77), και, επίσης ότι καμία αδράνεια δεν μπορεί να καταλογιστεί στις αρχές. Ειδικότερα, κατά την άποψη της Κυβέρνηση, πρέπει να ληφθεί υπόψη μόνον η περίοδος από την 16η Μαΐου 2006, ημερομηνία δήλωσης παράστασης πολιτικής αγωγής από τις προσφεύγουσες, έως την 4^η Δεκεμβρίου 2009, ημερομηνία περάτωσης της προκαταρκτικής εξέτασης από τον αρμόδιο Εισαγγελέα. Ως εκ τούτου, κατά την Κυβέρνηση, η εν λόγω περίοδος διάρκειας τριών ετών και έξι μηνών περίπου δεν ήταν μη λογική για την υπό κρίση υπόθεση, δεδομένης της πολυπλοκότητας της υπόθεσης και του μεγάλου αριθμού ανακριτικών πράξεων που πραγματοποιήθηκαν. Όσον αφορά την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αθηνών ζήτησε τον Απρίλιο του 2006 να διεξαχθεί έρευνα και ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά εννέα προσώπων, συμπεριλαμβανομένων τριών υπαλλήλων του προξενείου.

128. Η Κυβέρνηση αναφέρει επίσης ότι οι προσφεύγουσες συμμετείχαν ενεργητικά στην διαδικασία αυτή, εκδηλώνοντας την πρόθεσή τους να παραστούν ως πολιτικώς ενάγουσες και υποβάλλοντας υπόμνημα και συμπληρωματικά στοιχεία τον Μάιο και τον Δεκέμβριο του 2006. Προσθέτει ότι κλήθηκαν να καταθέσουν ως μάρτυρες και ότι, κατά την ανάκριση, οι αρμόδιες αρχές τις αναζήτησαν, μάταια, στις διευθύνσεις που είχαν δηλώσει οι ίδιες. Αναφέρει συναφώς ότι, κατά το άρθρο 155 ΚΠΔ, η επίδοση μπορεί να γίνει σε εκπρόσωπο μόνον στην περίπτωση που πρόκειται για διορισμένο αντίκλητο του ενδιαφερόμενου κατηγορουμένου ή για αστικώς υπεύθυνο αυτού.

129. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς των προσφευγουσών σχετικά με την παραγραφή ορισμένων πράξεων, η Κυβέρνηση απαντά ότι η παραγραφή δεν αφορούσε παρά ένα μέρος μόνον των επίμαχων συμπεριφορών, ήτοι αυτών που είναι πλημμεληματικής και όχι κακουργηματικής φύσεως. Αναφέρει ειδικότερα, όσον αφορά τις πράξεις σωματεμπορίας ότι ασκήθηκε ποινική δίωξη και ότι διατάχθηκε ανάκριση. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι αφού έλαβε υπόψη όλα τα στοιχεία του φακέλου, ο αρμόδιος Εισαγγελέας συμπέρανε, με απόφαση πλήρως αιτιολογημένη, ότι δεν υπήρχαν επαρκείς ενδείξεις ενοχής όσον αφορά τις πράξεις τις σχετικές με την απιστία σχετικά με την υπηρεσία, που υποτίθεται ότι είχαν διαπράξει οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εξωτερικών λόγω του ότι δεν είχε διεξαχθεί εκ μέρους τους [ένορκη] διοικητική εξέταση κατά τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων χορήγησης βίζας.

130. Η Κυβέρνηση θεωρεί επίσης ότι οι ισχυρισμοί των προσφευγουσών εξετάστηκαν εμπεριστατωμένα και ότι το γεγονός ότι το Δικαστικό Συμβούλιο εξέδωσε απαλλακτικό βούλευμα δεν επιτρέπει να τίθεται υπό αμφισβήτηση ο πραγματικός (αποτελεσματικός) χαρακτήρας της έρευνας. Υποστηρίζει επίσης, ότι, μετά την ολοκλήρωση της διοικητικής εξέτασης, κατά τη διάρκεια της οποίας ελήφθησαν υπόψη και εκτιμήθηκαν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία, κρίθηκε ότι οι επίμαχες θεωρήσεις (visa) είχαν χορηγηθεί σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις και ότι οι υπάλληλοι του προξενείου δεν μπορούσαν να ξέρουν ότι οι προσφεύγουσες διέτρεχαν κίνδυνο να καταστούν θύματα σωματεμπορίας.

131. Τέλος η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η υπό κρίση υπόθεση διαφέρει από την (προαναφερθείσα) υπόθεση *L.E κατά Ελλάδα*, καθόσον, στην υπό κρίση υπόθεση, οι εθνικές αρχές αναγνώρισαν ταχύτατα στις προσφεύγουσες το καθεστώς του θύματος σωματεμπορίας και δεν ανακάλεσαν ποτέ τη χορήγηση της προστασίας αυτής κατά τη διάρκεια των ποινικών διαδικασιών.

2. Επιχειρήματα της Ρωσικής Κυβέρνησης ως παρεμβαίνουσας

132. Η Ρωσική Κυβέρνηση θεωρεί ότι, κατά τον χρόνο, που δέχτηκαν την πρόταση εργασίας, οι προσφεύγουσες μπορούσαν να προβλέψουν για ποιο είδος εργασίας προορίζονταν. Προσθέτει ότι το Δικαστήριο έχει ήδη διαπιστώσει ότι το

ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο ήταν σύμφωνο, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, με τη Σύμβαση και ότι οι προσφεύγουσες διαμαρτύρονται μόνον για την εφαρμογή του εν λόγω πλαισίου στην υπό κρίση υπόθεση. Η Ρωσική Κυβέρνηση αναφέρει επίσης ότι οι παρατηρήσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης δεν αναφέρουν όλα τα στοιχεία τα σχετικά με τις επίμαχες διαδικασίες. Από τα ανωτέρω συνάγει ότι οι εθνικές αρχές έλαβαν άμεσα μέτρα προκειμένου να διεξαχθούν οι έρευνες, να εντοπιστούν οι δράστες των πράξεων και να είναι δυνατή η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων τμημάτων. Κατά τη Ρωσική Κυβέρνηση, η Ελληνική Αστυνομία συνεργάστηκε επίσης με τις προσφεύγουσες, χορηγώντας τους το καθεστώς θύματος σωματεμπορίας καθώς και το ευεργέτημα «σωματικής προστασίας». Η Ρωσική Κυβέρνηση προσθέτει ότι η Ελληνική Κυβέρνηση παρείχε επαρκείς εξηγήσεις στο Δικαστήριο όσον αφορά τη διάρκεια των διαδικασιών, τη συμμετοχή των προσφευγουσών στις εν λόγω διαδικασίες και την τήρηση των δικονομικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των ενδιαφερομένων.

133. Αντίθετα, η Ρωσική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η Ελληνική Κυβέρνηση δεν παρείχε ικανοποιητικές εξηγήσεις όσον αφορά τη διάρκεια της έρευνας που διεξήχθη σχετικά με τη χορήγηση των θεωρήσεων (visa), και αναφέρει ότι η έρευνα αυτή δεν ξεκίνησε παρά το 2006, ήτοι μετά τη δημοσιοποίηση της υπόθεσης από τον τύπο. Αναμένει ότι το Δικαστήριο θα λάβει υπόψη τις περιστάσεις της υπόθεσης και τους ισχυρισμούς των διαδίκων και θα «εκδώσει την κατάλληλη απόφαση».

3. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

α) Γενικές αρχές που θεσπίζονται με το άρθρο 4 της Σύμβασης

134. Το Δικαστήριο παραπέμπει στην οικεία νομολογία του σχετικά με τις γενικές αρχές που διέπουν την εφαρμογή του άρθρου 4 στο ειδικότερο πλαίσιο της εμπορίας προσώπων (βλ. ιδίως, προαναφερθείσα *Rantsev*, §§ 283-289). Επισημαίνει ιδίως ότι, με τα άρθρα 2 και 3, το άρθρο 4 θεσπίζει μια από τις θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών που αποτελούν το Συμβούλιο της Ευρώπης. Δεδομένης της σημασίας που έχει το άρθρο 4 στο πλαίσιο της

Σύμβασης, το πεδίο εφαρμογής του δεν μπορεί να περιοριστεί μόνον στις συμπεριφορές που προέρχονται απευθείας από τις Αρχές του κράτους. Η εν λόγω διάταξη επιβάλλει επίσης στα κράτη μέλη μια σειρά από θετικές υποχρεώσεις που αφορούν ιδίως την προστασία του θύματος της σωματεμπορίας καθώς και την πρόληψη και την καταστολή αυτής (*Siliadin κατά Γαλλίας*, αρ. 73316/01, §§ 7 και 89, CEDH 2005-VII).

135. Όσον αφορά ειδικότερα, τη σωματεμπορία, είναι αναγκαίο να υιοθετηθεί μια σφαιρική προσέγγιση για την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού και να θεσπιστούν, επιπλέον, μέτρα για τη τιμωρία των διακινητών, καθώς και για την πρόληψη της διακίνησης και την προστασία των θυμάτων (προαναφερθείσα *Rantsev*, § 285). Από τη νομολογία απορρέει ότι τα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση, πρώτον, να θεσπίσουν ένα κατάλληλο νομικό και κανονιστικό πλαίσιο, που να προσφέρει συγκεκριμένη και πραγματική (αποτελεσματική) προστασία του δικαιώματος τόσο των πραγματικών όσο και των δυνητικών θυμάτων της σωματεμπορίας. Επιπλέον, η νομοθεσία των Κρατών για τη μετανάστευση πρέπει να ανταποκρίνεται στους προβληματισμούς που υφίστανται σχετικά με την ενθάρρυνση και την αρωγή προς την εμπορία ή με την ανοχή προς αυτήν (προαναφερθείσα *Rantsev*, § 287).

136. Δεύτερον, υπό ορισμένες περιστάσεις, το Κράτος βρίσκεται ενώπιον της υποχρέωσης να λαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα προκειμένου να προστατεύσει τα πραγματικά ή δυνητικά θύματα μεταχείρισης που αντίκειται στο άρθρο 4. Όπως τα άρθρα 2 και 3 της Σύμβασης, έτσι και το άρθρο 4 μπορεί, υπό ορισμένες περιστάσεις, να επιβάλει στο Κράτος αυτού του είδους την υποχρέωση (βλ., προαναφερθείσα *L.E.*, § 66, και προαναφερθείσα *Chowdury και λοιποί*, § 88). Για να υπάρχει θετική υποχρέωση για λήψη συγκεκριμένων μέτρων σε μια δεδομένη υπόθεση, πρέπει να αποδειχθεί ότι οι αρχές του Κράτους γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν τις περιστάσεις που επιτρέπουν να γεννηθούν εύλογες υποψίες ότι ένα πρόσωπο υπήρξε θύμα ή διέτρεχε πραγματικό και άμεσο κίνδυνο να αποτελέσει θύμα σωματεμπορίας ή εκμετάλλευσης υπό την έννοια του άρθρου 3 α) του Πρωτοκόλλου του Πατέρμο και του άρθρου 4 α) της Σύμβασης κατά της εμπορίας ανθρώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Αν συντρέχει η περίπτωση

αυτή και οι Αρχές δεν λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους για να απαλλάξουν το πρόσωπο από την εν λόγω κατάσταση ή από τον σχετικό κίνδυνο, υπάρχει παραβίαση του άρθρου 4 της Σύμβασης (βλ., προαναφερθείσα *Rantsev*, § 286, προαναφερθείσα *L.E.*, § 66, και προαναφερθείσα *Ch wdury και λοιποί*, § 88).

137. Εντούτοις, δεν συνεπάγεται ότι από τη διάταξη αυτή μπορεί να συναχθεί μια θετική υποχρέωση για παρεμπόδιση οποιασδήποτε δυνητικής βίας. Πράγματι η εν λόγω υποχρέωση πρέπει να ερμηνευθεί κατά τρόπο που να μην επιβάλει στις αρχές ένα αφόρητο ή υπερβολικό βάρος, καθώς πρέπει να ληφθούν υπόψη οι δυσκολίες που έχει η αστυνομία να ασκήσει τα καθήκοντά της στις σύγχρονες κοινωνίες και ο απρόβλεπτος χαρακτήρας της ανθρώπινης συμπεριφοράς και δεδομένου, ότι οι επιλογές των ενεργειών στις οποίες θα προβεί γίνονται βάσει προτεραιοτήτων και σύμφωνα με τα μέσα που διαθέτει (βλ., προαναφερθείσα *L.E.*, § 67).

138. Τρίτον, το άρθρο 4 επιβάλλει μια υποχρέωση δικονομικής φύσης να διενεργηθεί έρευνα σχετικά με τις πιθανές καταστάσεις σωματεμπορίας. Η υποχρέωση έρευνας δεν εξαρτάται από την υποβολή έγκλησης ή μήνυσης από το θύμα ή κάποιον οικείο του : εφόσον το θέμα έγινε γνωστό στις Αρχές, αυτές υποχρεούνται να αναλάβουν δράση (βλ., προαναφερθείσα *Rantsev*, § 232, προαναφερθείσα *L.E.*, § 68, και προαναφερθείσα *Ch wdury και λοιποί*, § 89). Για να είναι πραγματική (αποτελεσματική), η έρευνα πρέπει να είναι ανεξάρτητη από τα πρόσωπα που εμπλέκονται στα πραγματικά περιστατικά. Πρέπει επίσης να επιτρέπει την ταυτοποίηση και την τιμωρία των υπαιτίων. Πρόκειται όχι για υποχρέωση αποτελέσματος, αλλά για υποχρέωση μέσων. Η απαίτηση ταχύτητας και επιμέλειας είναι αυτονόητη σε όλες τις περιπτώσεις αλλά εάν είναι δυνατόν το εν λόγω πρόσωπο να απαλλαγεί από μια επιβλαβή κατάσταση, η έρευνα πρέπει να διεξαχθεί επειγόντως. Το θύμα ή ο οικείος του πρέπει να συμμετέχει στη διαδικασία στο μέτρο που είναι απαραίτητο για την προστασία των έννομων συμφερόντων τους (βλ. προαναφερθείσα, *L.E.*, § 68).

α) Εφαρμογή των εν λόγω αρχών στην υπό κρίση υπόθεση

i. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

139. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ αρχής ότι οι προσφεύγουσες το καλούν να μη λάβει υπόψη ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία που έχει υποβάλει η Κυβέρνηση, επειδή η χρήση αυτών από τις κρατικές αρχές αντίκειται στο Νόμο 2472/1997 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι τα έγγραφα, για την εξέταση των οποίων έχουν αντίρρηση οι προσφεύγουσες, έχουν όλα σχέση με την παρούσα υπόθεση και ότι σε κάθε περίπτωση η Πρόεδρος του Τμήματος έχει ήδη κάνει δεκτό το αίτημα των ενδιαφερομένων για μη κοινοποίηση της ταυτότητάς τους κατ' εφαρμογή του άρθρου 47 § 4 του Κανονισμού του. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η ταυτότητα των προσφευγουσών δεν έχει δημοσιοποιηθεί, τα έγγραφα για τα οποία έχουν αντίρρηση οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να συσχετιστούν με το πρόσωπό τους. (προαναφερθείσα *L.E.*, § 69).

140. Το Δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι οι προσφεύγουσες του ζητούν να καλέσει τους διαδίκους να υποβάλουν συμπληρωματικές παρατηρήσεις σχετικά με το εάν υπήρξε παραβίαση του «άρθρου 4 της Σύμβασης ως προς το «ουσιαστικό σκέλος» αυτού (βλ. ανωτέρω παράγραφο 120). Όμως, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί χωριστά το εν λόγω αίτημα, στο μέτρο που δεν εγείρει κανένα ζήτημα διαφορετικό από αυτά που έχει ήδη εξετάσει το Δικαστήριο στην παρούσα απόφαση (Βλ., ειδικότερα, ανωτέρω παράγραφοι 163-168).

ii. Ως προς την ύπαρξη κατάλληλου νομικού και κανονιστικού πλαισίου

141. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξ αρχής ότι, όσον αφορά τις ποινικές διαδικασίες τις σχετικές με τις πράξεις εκμετάλλευσης των προσφευγουσών, οι ενδιαφερόμενες δεν αμφισβητούν ούτε την καταλληλότητα ούτε την αποτελεσματικότητα του ελληνικού νομοθετικού πλαισίου που αφορά την πρόληψη και την καταστολή της σωματεμπορίας στην επικράτεια της χώρας (βλ. προαναφερθείσα, *L.E.*, § 70). Εξάλλου, όσον αφορά την υποχρέωση των Κρατών

να εκπονούν νομοθεσία που να επιτρέπει την ποινικοποίηση των σχετικών με το φαινόμενο αυτό αδικημάτων, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, μετά τις 15 Οκτωβρίου 2002, ο ελληνικός ποινικός κώδικας απαγορεύει ρητά τη διακίνηση που εξυπηρετεί σεξουαλικούς σκοπούς. Ειδικότερα, το άρθρο 351 του Ποινικού Κώδικα ορίζει τη σωματεμπορία σύμφωνα με τον ορισμό που περιέχεται στο Πρωτόκολλο του Παλέρμο και στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων (βλ. ανωτέρω παράγραφο 90). Το Δικαστήριο επισημαίνει συναφώς ότι με τον Νόμο 3064/2002, επήλθαν πολλές τροποποιήσεις στον Ποινικό Κώδικα προκειμένου να ενισχυθεί η καταστολή της εμπορίας ανθρώπων. Δυνάμει του άρθρου 8 του νόμου αυτού, η σωματεμπορία χαρακτηρίστηκε ως κακούργημα. Προβλέφθηκαν πιο βαριές ποινές για τους δράστες της σωματεμπορίας (ήτοι ποινή κάθειρξης μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων έως πενήντα χιλιάδων ευρώ) καθώς και στην περίπτωση ύπαρξης επιβαρυντικών περιστάσεων, ιδίως όταν το εν λόγω αδίκημα συνδέεται με την είσοδο, τη διαμονή ή την έξοδο του θύματος από την ελληνική επικράτεια (ήτοι ποινή κάθειρξης δέκα ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων ευρώ) (βλ. επίσης, προαναφερθείσα, *L.E.*, § 31 και 32). Επίσης, το άρθρο 12 Ν. 3064/2002 προβλέπει ειδικά μέτρα προστασίας για τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων όσον αφορά τη σωματική τους ακεραιότητα και την ατομική ελευθερία. Η ίδια διάταξη επιβάλλει στις αρχές να παρέχουν μεταξύ άλλων, αρωγή για τη στέγαση, τη διατροφή, την περίθαλψη και τη ψυχολογική και δικαστική στήριξή τους. Εξάλλου, όταν το θύμα της για σεξουαλικούς σκοπούς διακίνησης είναι αλλοδαπό και βρίσκεται παράνομα στην ελληνική επικράτεια, η νομοθεσία προβλέπει τη δυνατότητα αναστολής της κατ' αυτού διαδικασίας απέλασης.

142. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι στην προαναφερθείσα υπόθεση *L.E.*, έχει ήδη διαπιστώσει ότι ο νόμος 3064/2002 παρείχε όντως στην ενδιαφερόμενη μια πρακτική και πραγματική προστασία. Πολλώ δε μάλλον που στην προαναφερθείσα υπόθεση *Ch wdury και λοιποί*, διαπίστωσε ότι η Ελλάδα έχει συμμορφωθεί ως επί το πλείστον με τη θετική υποχρέωση να θεσπίσει ένα νομοθετικό πλαίσιο που να επιτρέπει την καταπολέμηση της σωματεμπορίας.

143. Το Δικαστήριο παρατηρεί επίσης ότι το νέο στοιχείο στην παρούσα υπόθεση είναι το ότι, όσον αφορά ένα μέρος των επίμαχων διαδικασιών, ήτοι τη διαδικασία χορήγησης βίζας στις προσφεύγουσες, τα εθνικά δικαστήρια υποχρεώθηκαν να εφαρμόσουν το άρθρο 351 του Ποινικού Κώδικα όπως είχε πριν τις τροποποιήσεις που επήλθαν το 2002. Συναφώς, επισημαίνει ότι, έως την έναρξη ισχύος του Ν. 3064/2002, η οποία έλαβε χώρα στις 15 Οκτωβρίου 2002, η εφαρμοστέα διαδικασία παρουσίαζε ορισμένες ανεπάρκειες. Ειδικότερα, ο Ελληνικός Ποινικός Κώδικας απαγόρευε ιδίως τον εξαναγκασμό σε πορνεία και τον χαρακτήριζε ως πλημμέλημα, το οποίο τιμωρούνταν με ποινή φυλάκισης από ένα έως τρία έτη (βλ. ανωτέρω παράγραφο 92). Πράγματι, η εμπορία ανθρώπων υπό τη μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης δεν αποτελούσε διακριτό ποινικό αδίκημα. Έτσι, το γεγονός ότι οι πράξεις σωματεμπορίας που φέρονταν να έχουν τελεσθεί συνιστούσαν πλημμελήματα κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, οδήγησε το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών να παύσει τη δίωξη κατά δύο εκ των κατηγορουμένων λόγω παραγραφής (βλ. ανωτέρω παράγραφο 88).

144. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο δεν μπορεί να συμπεράνει ότι το νομικό πλαίσιο υπό το οποίο διεξήχθη η εν λόγω διαδικασία αποδείχθηκε αποτελεσματικό και επαρκές για την τιμωρία των διακινητών ή για την αποτελεσματική πρόληψη της σωματεμπορίας. Ως εκ τούτου υπήρξε παραβίαση του άρθρου 4 για τον λόγο αυτό.

145. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι προσφεύγουσες παραπονούνται επίσης ότι κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο δεν ρύθμιζε επαρκώς «την πλαστογραφία επίσημων εγγράφων ενόψει της διευκόλυνσης της σωματεμπορίας» και ότι ήταν συνεπώς ανεπαρκές, γεγονός που απορρέει από την παραγραφή ενός μέρους των πράξεων που φέρονται να έχουν διαπραχθεί από τους υπαλλήλους του Προξενείου (βλ. ανωτέρω παράγραφο 117).

146. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η αιτίαση αυτή αφορά στην πραγματικότητα το γεγονός ότι το αδίκημα το σχετικό με την πλαστογραφία εγγράφων για το οποίο κατηγορήθηκαν οι υπάλληλοι του Προξενείου παραγράφηκε. Ως εκ τούτου, θεωρεί προτιμότερο να εξετάσει την αιτίαση αυτή υπό το πρίσμα των

επικαλούμενων ελλείψεων της σχετικής με τη χορήγηση θεώρησης διαδικασίας, και ιδίως υπό το πρίσμα της έλλειψης ταχύτητας της εν λόγω διαδικασίας, την οποία επικαλούνται οι ενδιαφερόμενες (βλ. κατωτέρω παράγραφοι 163 και 164).

iii. Ως προς την επάρκεια των επιχειρησιακών μέτρων που ελήφθησαν για την προστασία των προσφευγουσών

1) Τρίτη προσφεύγουσα

147. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η κρίσιμη ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη ως προς την υποχρέωση των αρχών να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα για την προστασία της τρίτης προσφεύγουσας ως θύματος εμπορίας για σεξουαλικούς σκοπούς είναι η ημερομηνία κατά την οποία η ενδιαφερομένη δήλωσε ρητά στις αρχές ότι ήταν θύμα σωματεμπορίας (προαναφερθείσα *L.E.*, § 73). Εναπόκειται επίσης στο Δικαστήριο να εξετάσει εάν, πριν τη ρητή δήλωση της ενδιαφερομένης, οι αρμόδιες αρχές μπορούσαν εύλογα να γνωρίζουν ή να υποπτεύονται ότι αυτή ήταν θύμα σωματεμπορίας. Επιπλέον, το Δικαστήριο θα εξετάσει εάν οι αστυνομικές και δικαστικές αρχές έλαβαν εν συνεχεία τα απαραίτητα μέτρα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους για να προσφέρουν δέουσα προστασία στην προσφεύγουσα.

148. Συναφώς, το Δικαστήριο παρατηρεί, πρώτον ότι, κατά την Κυβέρνηση η τρίτη προσφεύγουσα, δήλωσε ρητά στις αρχές ότι ήταν θύμα σωματεμπορίας στις καταθέσεις της, στις 19, 22 και 24 Σεπτεμβρίου 2003 (βλ. ανωτέρω παράγραφος 13). Ωστόσο, κατά την Κυβέρνηση, η δήλωση αυτή έγινε μετά την καταδίκη της προσφεύγουσας από το Πλημμελειοδικείο Θεσσαλονίκης για πορνεία, στις 19 Σεπτεμβρίου 2003. Όσον αφορά την ενδιαφερόμενη, δηλώνει ότι οι αρχές δεν την είχαν ενημερώσει, πριν την κατ' αυτής διαδικασία, για τη νομοθεσία που προστατεύει τα θύματα της σωματεμπορίας (βλ. ανωτέρω παράγραφος 11). Το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ότι η προσφεύγουσα δεν δηλώνει ότι ενημέρωσε τις αρχές για την κατάσταση της ως θύματος σωματεμπορίας πριν τις 19 Σεπτεμβρίου 2003, ούτε ότι οι αρχές όφειλαν να είχαν υποψιαστεί ότι ήταν θύμα σωματεμπορίας πριν την ενώπιόν τους δήλωσή της.

149. Όσον αφορά τη μετά τις 19 Σεπτεμβρίου 2003 περίοδο, από τον φάκελο προκύπτει ότι οι αρμόδιες αρχές δεν έμειναν αδιάφορες στη ρητή δήλωση της προσφεύγουσας ότι υπήρξε θύμα σωματεμπορίας. Ακόμη και αν η τρίτη προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι δεν έτυχε επαρκούς υλικής και ψυχολογικής στήριξης, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, λιγότερο από δύο μήνες μετά την καταγγελία της, η απόφαση που διέτασσε την απέλαση της ενδιαφερομένης ανεστάλη και της χορηγήθηκε άδεια διαμονής. Πολύ περισσότερο δε, που δεκαπέντε μέρες μετά τη χορήγηση της άδειας αυτής, η προσφεύγουσα μεταφέρθηκε σε ξενώνα (βλ. ανωτέρω παράγραφοι 17 και 18).

150. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δεν μπορεί να συμπεράνει ότι οι εθνικές αρχές δεν έλαβαν επιχειρησιακά μέτρα ικανά να προσφέρουν στην τρίτη προσφεύγουσα προστασία ως θύμα σωματεμπορίας.

2) *Οι δύο πρώτες προσφεύγουσες*

151. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι δύο πρώτες προσφεύγουσες ενημέρωσαν τις αρχές σχετικά με την κατάστασή τους ως θυμάτων σωματεμπορίας στις 12 Δεκεμβρίου 2003, ημερομηνία κατά την οποία παρουσιάστηκαν ενώπιον της Διεύθυνσης Ασφάλειας της Αστυνομίας Ερμούπολης (βλ. ανωτέρω παράγραφος 31). Δέκα ημέρες αργότερα, ήτοι στις 22 Δεκεμβρίου 2003, οι ενδιαφερόμενες αναγνωρίστηκαν ως «θύματα σωματεμπορίας» και ανεστάλη η εκτέλεση των αποφάσεων που διέτασσαν την απέλασή τους (βλ. ανωτέρω παράγραφος 32). Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι διάδικοι παρουσιάζουν διαφορετικές εκδοχές όσον αφορά το εάν οι προσφεύγουσες μεταφέρθηκαν ή όχι σε ξενώνα. Οι προσφεύγουσες δηλώνουν επίσης, χωρίς να διευκρινίζουν, ότι δεν έλαβαν νομική και ψυχολογική στήριξη. Εντούτοις, και παρά τις αμφιβολίες που εξέφρασαν οι δύο πρώτες προσφεύγουσες, τα στοιχεία του φακέλου δεν καθιστούν δυνατό να αμφισβητηθεί κατά τρόπο συγκεκριμένο η δήλωση της Κυβέρνηση ότι οι ενδιαφερόμενες φιλοξενήθηκαν σε ξενώνα.

152. Υπό τις συνθήκες αυτές, με δεδομένη την ταχύτητα με την οποία οι αρχές αναγνώρισαν τις προσφεύγουσες ως θύματα σωματεμπορίας, το Δικαστήριο δεν

μπορεί να συμπεράνει ότι τα επιχειρησιακά μέτρα που έλαβαν οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσφεύγουν προστασία στις δύο πρώτες προσφεύγουσες ως θύματα σωματεμπορίας δεν ήταν επαρκή.

iv. Ως προς τον πραγματικό χαρακτήρα (αποτελεσματικότητα) των αστυνομικών ερευνών και των δικαστικών διαδικασιών

1) Ως προς την διαδικασία που αφορά τις πράξεις εκμετάλλευσης εις βάρος της τρίτης προσφεύγουσας

153. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, στις 23 Οκτωβρίου 2003, κινήθηκε ποινική δίωξη κατά των Ν.Σ., Φ.Π. και Ε.Μ. για εγκληματική οργάνωση, σωματεμπορία και μαστροπεία. Επισημαίνει ότι οι περιστάσεις οι σχετικές με τις πράξεις εκμετάλλευσης της τρίτης προσφεύγουσας αποτέλεσαν αντικείμενο έρευνας.

154. Μένει να διευκρινιστεί εάν η εν λόγω έρευνα πληροί τις επιταγές του άρθρου 4 της Σύμβασης.

155. Πρώτον, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι αστυνομικές αρχές ενήργησαν ταχύτατα μετά την καταγγελία της εν λόγω προσφεύγουσας, η οποία έγινε στις 19 Σεπτεμβρίου 2003, και με την οποία αυτή ενημέρωσε τις εν λόγω αρχές ότι ήταν θύμα εμπορίας για σεξουαλικούς σκοπούς. Η προαναφερθείσα προσφεύγουσα κατέθεσε στις 19, 22 και 24 Σεπτεμβρίου 2003. Στις 23 Σεπτεμβρίου 2003, ήτοι αμέσως μετά τη συλλογή των πρώτων της καταθέσεων, οι Ν.Σ., Φ.Π. και Ε.Μ., φερόμενοι ως δράστες των πράξεων σωματεμπορίας, συνελήφθησαν.

156. Το Δικαστήριο επισημαίνει ωστόσο ότι η επίμαχη διαδικασία έληξε στις 6 Ιουνίου 2011 με τις υπ' αρ. 209-212/2011 αποφάσεις του Εφετείου, ήτοι περίπου επτά έτη και εννέα μήνες μετά την καταγγελία της ενδιαφερομένης. Ειδικότερα, η ακροαματική διαδικασία ενώπιον του κακουργοδικείου ορίστηκε αρχικά στις 19 Ιανουαρίου 2005, ήτοι δύο έτη και τέσσερις μήνες μετά τις επίμαχες πράξεις. Πολλώ δε μάλλον που, η ενώπιον του Εφετείου διαδικασία ολοκληρώθηκε πέντε έτη και οκτώ μήνες μετά την άσκηση της έφεσης από πλευράς των κατηγορουμένων.

157. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η πάροδος του χρόνου είναι αναπόφευκτα εις βάρος της ποσότητας και της ποιότητας των διαθέσιμων αποδεικτικών μέσων και ότι η προφανής έλλειψη επιμέλειας αφήνει να πλανάται μια αμφιβολία ως προς το κατά πόσο διεξήχθησαν καλόπιστα οι οικείες έρευνες (βλ., *mutatis mutandis*, προαναφερθείσα *Paul et Audrey Edwards*, § 86). Είναι γεγονός ότι, εν προκειμένω, η υπόθεση παρουσίαζε ορισμένη πολυπλοκότητα. Παρόλα αυτά, η διάρκεια του προκαταρκτικού σταδίου καθώς και του ενώπιον του Εφετείου σταδίου είναι ικανή να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας παρά την προφανή επιμέλεια που επέδειξε το κακουργοδικείο.

158. Το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι απαραίτητο να αποφανθεί επί των άλλων επικαλούμενων ελλείψεων της επίδικης διαδικασίας. Θεωρεί ότι οι αρμόδιες αρχές δεν χειρίστηκαν την υπόθεση με τον απαιτούμενο από το άρθρο 4 της Σύμβασης βαθμό επιμέλειας (βλ., *mutatis mutandis*, προαναφερθείσα *L.E.*, §§ 84 και 86). Το Δικαστήριο συμπεραίνει επομένως την παραβίαση της εν λόγω διάταξης υπό το πρίσμα του διαδικαστικού της σκέλους στο πρόσωπο της τρίτης προσφεύγουσας.

2) *Ως προς τη διαδικασία που αφορά τις πράξεις εκμετάλλευσης κατά της πρώτης και δεύτερης προσφεύγουσας*

159. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, όσον αφορά την διαδικασία, κατά των Π.Φ. και Α.Α., η εν λόγω διαδικασία εκτείνεται σε μία περίοδο εννέα ετών και τριών μηνών περίπου, ήτοι από τις 12 Δεκεμβρίου 2003, ημερομηνία κατά την οποία οι δύο πρώτες προσφεύγουσες κατήγγειλαν στις αρχές τις εις βάρος τους πράξεις εκμετάλλευσης, έως τις 27 Μαρτίου 2013, ημερομηνία κατά την οποία το Εφετείο Κακουρηγημάτων Αθηνών εξέδωσε την υπ' αρ. 1700/2013 απόφασή του. Ειδικότερα, πάνω από ένα έτος διέρρευσε μεταξύ της 9ης Μαρτίου 2004, ημερομηνία κατά την οποία ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών Σύρου ζήτησε από τη Διεύθυνση Ασφάλειας Ερμούπολης να διενεργήσει διάφορες ανακριτικές πράξεις και να παραπέμψει εν συνεχεία την υπόθεση στη Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας Αθηνών, και της 11^{ης} Απριλίου 2005, ημερομηνία κατά την οποία η Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας Αττικής παρέπεμψε την υπόθεση στον

Εισαγγελέα Πρωτοδικών Σύρου. Όσον αφορά τη διαδικασία κατά της Ν.Μ., αυτή εξακολουθεί να εκκρεμεί δεκαπέντε έτη μετά την καταγγελία των προσφευγουσών, καθώς η κατηγορούμενη δεν έχει ανευρεθεί.

160. Ειδικότερα όσον αφορά την αναζήτηση της Ν.Μ., το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι προαναφερθείσες προσφεύγουσες είχαν αναφέρει, ήδη από τον Δεκέμβριο του 2003, τη διεύθυνση στην οποία έλαβαν χώρα οι επίμαχες πράξεις εκμετάλλευσης και όπου κατ' αυτές διέμενε η κατηγορούμενη. Πολλώ δε μάλλον που, στις 8 Νοεμβρίου 2004, ο πάροχος κινητής τηλεφωνίας της Ν.Μ. είχε ενημερώσει την Αστυνομική Διεύθυνση Αθηνών για τη διεύθυνση που είχε δηλώσει αυτή. Ωστόσο, από τον φάκελο δεν προκύπτει ότι οι αρχές αναζήτησαν την ύποπτη άμεσα στις άλλες αυτές διευθύνσεις και, σε κάθε περίπτωση, πριν τον Ιούλιο του 2006 (βλ. ανωτέρω παράγραφος 42). Ωστόσο, ήδη από την αρχή της έρευνας, φαινόταν κρίσιμης σημασίας η εντατικοποίηση των ενεργειών αναζήτησης της Ν.Μ., καθώς οι δύο πρώτες προσφεύγουσες την είχαν κατονομάσει ως έναν από τους κύριους δράστες των πράξεων. Επιπλέον η Κυβέρνηση δεν παρέχει συγκεκριμένες πληροφορίες όσον αφορά την τύχη της Ν.Μ. μετά την αναστολή, το έτος 2009, της κατ' αυτής διαδικασίας. Πράγματι, η τελευταία απόπειρα εντοπισμού της Ν.Μ. φαίνεται ότι έγινε τον Φεβρουάριο του 2008 – εποχή κατά την οποία οι αστυνομικοί βεβαιώνουν ότι διαπίστωσαν, μετά από ελέγχους που έκαναν στις διευθύνσεις που είχαν, ότι η ύποπτη δεν ήταν γνωστή στις διευθύνσεις αυτές (βλ. ανωτέρω παράγραφος 49) –, και αυτό παρά την έκδοση, από τον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών στις 28 Ιουνίου 2012, ενός νέου εντάλματος σύλληψης κατά της ενδιαφερομένης.

161. Όσον αφορά τη συμμετοχή των εν λόγω προσφευγουσών στην επίμαχη διαδικασία, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι στις 12 Δεκεμβρίου 2003 οι ενδιαφερόμενες παρουσιάστηκαν στη Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας Ερμούπολης και κατήγγειλαν τις εις βάρος τους πράξεις εκμετάλλευσης. Οι εν λόγω προσφεύγουσες γνωστοποίησαν έτσι στις αρχές πράξεις οι οποίες, λόγω της βαρύτητάς τους, επέβαλαν στις εν λόγω αρχές να κινήσουν αυτεπαγγέλτως ποινική διαδικασία – όπως πράγματι και έπραξαν οι εν λόγω αρχές. Έτσι, το

γεγονός ότι η πρώτη προσφεύγουσα δεν δήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής δεν ασκεί καμία επίδραση στην υπόθεση.

162. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι απαραίτητο να αποφανθεί επί των λοιπών επικαλούμενων από τις προσφεύγουσες ελλείψεων της επίμαχης διαδικασίας. Κατά συνέπεια, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που εκτίθενται πιο πάνω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι όσον αφορά τις εν λόγω προσφεύγουσες η έρευνα δεν υπήρξε πραγματική (αποτελεσματική). Συνεπώς, συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 4 της Σύμβασης ως προς το διαδικαστικό σκέλος αυτού στο πρόσωπο των προσφευγουσών.

3) Ως προς τις σχετικές με την χορήγηση θεώρησης (βίζας) διαδικασίες

163. Πρώτον, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι προσφεύγουσες γνωστοποίησαν τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά στον αρμόδιο για τη σωματεμπορία Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών στις 26 Μαΐου 2005. Ωστόσο, η έρευνα διατάχθηκε μόλις στις 14 Φεβρουαρίου 2006.

164. Δεύτερον, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αθηνών παρέπεμψε τον φάκελο της υπόθεσης στον αρμόδιο Εισαγγελέα περίπου δύο έτη και επτά μήνες αφότου την έλαβε και ότι η φάση της προκαταρκτικής εξέτασης διήρκεσε πάνω από τρία έτη. Μολονότι είναι γεγονός ότι η επίμαχη υπόθεση είχε ορισμένη πολυπλοκότητα, ιδίως δεδομένου ότι πολλά θύματα σωματεμπορίας έπρεπε να εξεταστούν ως μάρτυρες, εντούτοις μια τέτοια διάρκεια μοιάζει εκ πρώτης όψεως υπερβολική. Πράγματι, όπως αναφέρουν και οι προσφεύγουσες, στις 4 Δεκεμβρίου 2009, ημερομηνία κατά την οποία περατώθηκε η προκαταρκτική εξέταση, το τμήμα των αδικημάτων που αφορούσαν την πλαστογραφία εγγράφων και τη χρήση αυτών είχε ήδη παραγραφεί και ο αρμόδιος Εισαγγελέας δεν μπορούσε παρά μόνον να το διαπιστώσει (βλ. ανωτέρω παράγραφο 80). Όσον αφορά τη δυνατότητα που είχαν οι προσφεύγουσες να προσφύγουν στον Εισαγγελέα Εφετών βάσει του άρθρου 48 ΚΠΔ μετά από την έκδοση της διάταξης της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2009, το Δικαστήριο επισημαίνει, όπως και ο αρμόδιος Εισαγγελέας, ότι ένα μέρος των πλημμελημάτων, ήτοι η πλαστογραφία εγγράφων μετά χρήσης, είχε ήδη

παραγραφεί. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι εκείνη τη στιγμή τυχόν προσφυγή στον Εισαγγελέα Εφετών δεν θα είχε μεταβάλει την κατάσταση όσον αφορά τα εν λόγω αδικήματα. Το ίδιο ισχύει και για τις πράξεις σωματεμπορίας για τις οποίες κατηγορούνταν οι Ε.Σ και Ι.Ζ., και των οποίων η παραγραφή διαπιστώθηκε στις 23 Φεβρουαρίου 2016 από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών (βλ. ανωτέρω παράγραφος 88). Συναφώς, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών και πριν τη θέση σε ισχύ του νόμου 3064/2002, η σωματεμπορία συνιστούσε πλημμέλημα (βλ. ανωτέρω παράγραφος 92), για το οποίο προβλεπόταν πιο σύντομος χρόνος παραγραφής.

165. Όσον αφορά το ζήτημα της συμμετοχής των προσφευγουσών στην επίμαχη διαδικασία, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, στις από 16 Μαΐου 2006 αιτήσεις τους για παράσταση πολιτικής αγωγής, οι ενδιαφερόμενες είχαν δηλώσει ως διεύθυνση κατοικίας τους τη διεύθυνση « Κωνσταντινουπόλεως 82, Αθήνα ». Παρατηρεί επίσης ότι στις 23 Σεπτεμβρίου 2015 ο ανακριτής απευθύνθηκε στο Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής προκειμένου να λάβει πληροφορίες σχετικά με τη διεύθυνση των προσφευγουσών, προκειμένου να τους κοινοποιηθεί η κλήση για να καταθέσουν. Εν συνεχεία, διάφορες υπηρεσίες παρέδωσαν στον Ανακριτή διευθύνσεις που υποτίθεται ότι ήταν αυτές των ενδιαφερομένων, όπως αυτές προέκυπταν από τους αντίστοιχους φακέλους αυτών. Όμως, με εξαίρεση μία από αυτές, όλες οι απόπειρες επίδοσης των κλήσεων απέτυχαν, καθώς οι προσφεύγουσες ήταν άγνωστες στις εν λόγω διευθύνσεις. Ακόμη και αν δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο ανακριτής, - ο οποίος προσπάθησε πράγματι να αναζητήσει τις προσφεύγουσες - έμεινε αδρανής, τίποτε δεν εξηγεί για ποιον λόγο δεν αναζητήθηκαν οι ενδιαφερόμενες στη διεύθυνση που δήλωσαν οι ίδιες στη δήλωση για παράσταση πολιτικής αγωγής. Το Δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι, μολονότι οι αρμόδιες αρχές αναζήτησαν την πρώτη προσφεύγουσα στη διεύθυνση « Κωνσταντινουπόλεως 82 », η αναζήτηση αυτή έγινε στο Αιγάλεω και όχι στην Αθήνα.

166. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει τα εθνικά δικαστήρια και να αποφανθεί για το εάν οι αρμόδιες αρχές όφειλαν ή όχι να χορηγήσουν θεωρήσεις στις προσφεύγουσες Μπορεί μόνον να διαπιστώσει ότι, κατόπιν των ανωτέρω, και

λαμβανομένων υπόψη ιδίως των πληροφοριών που ήταν διαθέσιμες σχετικά με το φαινόμενο της σωματεμπορίας στη Ρωσία και την Ελλάδα κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών (βλ. ανωτέρω παράγραφοι 94-96, οι αρμόδιες αρχές όφειλαν να διεξαγάγουν μια πραγματική (αποτελεσματική) έρευνα προκειμένου να εξακριβωθεί εάν είχε γίνει αυστηρός έλεγχος των φακέλων των προσφευγουσών από τις αρμόδιες αρχές πριν τη χορήγηση της θεώρησης (βίζα). Κατά το Δικαστήριο, δεδομένης της βαρύτητας της καταγγελίας των προσφευγουσών και δεδομένου ότι αυτές κατηγορούσαν υπαλλήλους του Δημοσίου για εμπλοκή στα κυκλώματα σωματεμπορίας, οι αρχές όφειλαν να ενεργήσουν με ιδιαίτερη επιμέλεια στην υπό κρίση υπόθεση, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι επίμαχες πράξεις έτυχαν ενδελεχούς εξέτασης και να εξαλειφθούν έτσι οι αμφιβολίες σχετικά με την ακεραιότητα των υπαλλήλων του Δημοσίου. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ωστόσο ότι, λόγω των προαναφερθεισών παραλείψεων, τούτο δεν συνέβη στην υπό κρίση υπόθεση.

167. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι απαραίτητο να αποφανθεί επί των λοιπών επικαλούμενων ελλείψεων των επίμαχων διαδικασιών. Θεωρεί ότι οι αρμόδιες αρχές δεν χειρίστηκαν την υπόθεση με το απαιτούμενο από το άρθρο 4 της Σύμβασης βαθμό επιμέλειας και ότι οι προσφεύγουσες δεν συμμετείχαν στην έρευνα στο μέτρο που απαιτεί το διαδικαστικό σκέλος της εν λόγω διάταξης.

168. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο απορρίπτει την αντλούμενη από τη μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων ένσταση της Κυβέρνησης και συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 4 της Σύμβασης ως προς το διαδικαστικό σκέλος αυτού.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

169. Κατά το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνον ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. ΖΗΜΙΑ

170. Οι προσφεύγουσες ζητούν το ποσό των 15 000 ευρώ εκάστη λόγω της ηθικής βλάβης που θεωρούν ότι υπέστησαν.

171. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι η διαπίστωση της παραβίασης συνιστά επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

172. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι προσφεύγουσες υπέστησαν ηθική βλάβη λόγω της παραβίασης δικαιωμάτων τους που καθιερώνεται από το άρθρο 4 της Σύμβασης και ότι μόνον η διαπίστωση της παραβίασης δεν συνιστά επαρκή ικανοποίηση. Αποφαινόμενο με δικαιοσύνη, σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης, το Δικαστήριο επιδικάζει σε κάθε προσφεύγουσα το ποσό των 15 000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υπέστησαν, πλέον κάθε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

173. Οι προσφεύγουσες ζητούν επίσης το ποσό των 10 000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν στο πλαίσιο των διαδικασιών που κίνησαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ενώπιον του Δικαστηρίου. Αποτιμούν τον χρόνο εργασίας που αφιέρωσε ο εκπρόσωπός τους στην υπόθεση αυτή σε εκατό ώρες, και αναφέρουν ότι αμοιβή ανά ώρα του τελευταίου αυτού ανέρχεται σε 100 ευρώ. Συναφώς προσκομίζουν ένα έγγραφο που αναφέρει αναλυτικά τον χρόνο που αφιέρωσε ο εκπρόσωπός τους στη σύνταξη των διαφόρων υπομνημάτων και προτάσεων που υπέβαλαν στις εθνικές αρχές και στο Δικαστήριο. Ζητούν το τυχόν ποσό που θα τους επιδικασθεί να καταβληθεί απευθείας στον λογαριασμό του εκπροσώπου τους.

174. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τον πραγματικό χαρακτήρα, την αναγκαιότητα και τον εύλογο χαρακτήρα των εν λόγω εξόδων. Προσθέτει ότι το αιτούμενο ποσό

είναι υπερβολικό, λαμβανομένης υπόψη, ιδίως της μη διεξαγωγής ακροαματικής διαδικασίας.

175. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, στους προσφεύγοντες δεν μπορεί να επιδικαστεί η καταβολή των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης παρά μόνον κατά το μέτρο που αυτά αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και εύλογα ως προς το ύψος τους. Με βάση τα έγγραφα που έχει στη διάθεσή του και λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του, το Δικαστήριο θεωρεί εύλογο να επιδικάσει από κοινού στις προσφεύγουσες το ποσό των 3 000 ευρώ και, κάνει δεκτό το αίτημα απευθείας καταβολής του εν λόγω ποσού στον τραπεζικό λογαριασμό του εκπροσώπου των ενδιαφερομένων.

Γ. Τόκος υπερημερίας

176. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Συνεκδικάζει με την ουσία της προσφυγής την αντλούμενη από τη μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων ένσταση της Κυβέρνησης και την απορρίπτει,
2. Κηρύσσει παραδεκτή την προσφυγή,
3. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 4 της Σύμβασης,
4. Αποφαίνεται,
 - α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος οφείλει να καταβάλει, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά :
 - i. 15 000 € (δεκαπέντε χιλιάδες ευρώ) σε κάθε προσφεύγουσα, πλέον κάθε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για την ηθική βλάβη,

ii. 3 000 € (τρεις χιλιάδες ευρώ), από κοινού στις προσφεύγουσες πλέον κάθε ποσού που μπορεί να οφείλεται από αυτές ως φόρος, που θα καταβληθούν απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό του εκπροσώπου τους,

β) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυζάνονται με απλό τόκο υπολογιζόμενο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 18 Ιουλίου 2019, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Abel Campos
Γραμματέας

Ksenija Turkvić
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα